

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-59
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Plazutta št. 18.
CENA: posamezna številka L 25. — Naročnina:
mesečno L 100, letno L 1.200. — Za izmenstvo:
mesečno L 170, letno L 2.000. — Poštni čekovni
računi: Trst št. 11-7223, Gorica št. 9-18127

Leto VII. - Štev. 49

Trst - Gorica 11. decembra 1953

Izhaja vsak petek

STO in komunistična nevarnost

Na tiskovni konferenci, ki so jo priredile tržaške nekomunistične skupine, katere se zavzemajo za ohranitev Svobodnega tržaškega ozemlja, je med drugimi vstal tudi neki ameriški častnik; vprašal je, če se vendar ni bati, da bo samostojno Svobodno tržaško ozemlje postalo lahek plen komunistov. Okrog tega vprašanja se je nato razvila debata, ki je pokazala, kako razširjeno je naravnost presenetljivo pomanjkanje obveščenosti in samostojnega tehtanja dejstev. Zato ne bo odveč, če si nekoliko ogledamo tržaško vprašanje prav s tega vidika.

Najprej je treba ugotoviti, da bi bilo zanimivo vedeti, kako so razni častniki (in kakor oni, verjetno tudi nekateri državniki) sploh prišli do zaključka, da bo morebitna prevlada komunizma v Trstu manj verjetna, če se naše mesto izroči Italiji, kakor pa če ostane samostojno.

Vsa dejstva namreč govore proti pravilnosti takega sklepanja. V Italiji sta vendar komunistična in Nennijeva socialistična stranka dosegli pri zadnjih volitvah skupno 35,3 odstotka vseh glasov, medtem ko je ista kombinacija dosegla v Trstu 19,1 odstotka. Istočasno ko je navedena ljudskofrontska skupina v Italiji pri zadnjih parlamentarnih volitvah zabeležila, v primerjavi s prejšnjimi parlamentarnimi volitvami, povečanje za milijon 424 tisoč 676 glasov ali za 17,5 odstotka, je bilo v Trstu, v primerjavi s prejšnjimi občinskimi volitvami, zabeleženo nazadovanje komunistov za 4 tisoč 590 glasov ali za 13 odstotkov. In kdo je te glasove dobil? Stranke, ki so za neodvisnost Svobodnega tržaškega ozemlja? Tako je ta Fronta za neodvisnost in Tržaški blok zabeležila nepričakovano velik prirastek 10 tisoč 567 glasov ali 64,6 odstotka, medtem ko je Krščanska demokracija, kot glavna profalšajnska iredentistična stranka, nazadovala za 6 tisoč 811 glasov ali 10,2 odstotka.

Ze teh borih par števil nam torej z uho jasnostjo pokaže, v kakšnih obdobjih zidajo svoje gradove tisti, ki istovetijo pobijanje komunizma na Tržaškem z odpravo Svobodnega tržaškega ozemlja in z borbo za priključitev Trsta k Italiji. Ali ni nesmisel, sprajlati ozemlje, kjer je manj komunizma in kjer komunisti nazadujejo, v okviru države, kjer je delež komunistov veliko večji, in kjer komunisti celo napreduje, ter si pri tem celo domišljati, da se na ta način zmanjšuje komunistična nevarnost na področju sedanjega Svobodnega tržaškega ozemlja!

S stališča protikomunistične borbe in vsega svobodoljubnega človeštva pa je tako gledanje zmotno tudi iz drugega, načelno izredno važnega razloga. Naj se počne razdelitveno mejo na sedanjem Svobodnem tržaškem ozemlju kakor koli, vedno se bo zgodilo, da bo dober del prebivalstva, ki so svoji veliki večini ni komunistično, prišel pod komunistično oblast. Če izvezemo prve povojne napake, ko so zavezniški izročali komunistom razne protikomunistične borbe in dopuščali, da se je komunistična oblast razširila tudi na področja, katera so sami zasedli, se v naslednjih letih ni več zgodilo, da bi zavezniški mirno dopustili, kje pa šele, da bi sami tužno sodelovali pri širjenju komunističnih diktatur na nova področja. Po omenjenih povojnih primerih li se torej pri razdelitvi Svobodnega tržaškega ozemlja prvič ponovil star greh tako, kakor da se niso zahodni državniki v vsem tem času prav ničesar naučili.

Svicarski časopisi (»Nue Zuercher Zeitungen«) vedo celo povedati, da se med ostalim preučuje tudi »korektura tiskovnih mej« v smislu narodnostnega načela, to je tako, da bi se po izvršeni razdelitvi izvedla tudi preselitev obojestranskih narodnostnih manjšin. Ne vemo v koliko je ta vest točna, toda vsekakor je zanimivo, da je nekaj takega letos že enkrat predlagal britanski »Times«. Če bi se to zgodilo, potem ne bi Zahod nosil odgovornosti samo za izročanje doleženih nemških predelov komunistični oblasti, temveč bi postal v dvomljivi vrstici raja (pa čeprav tivoljskega tipa) tudi tiste posameznike, ki bi sicer ostali zunaj. To je za menda tudi nekaj, kar se kaj slabo sklada z zavzemanjem za politično in osebno svobodščino, ki so eno glavnih gesel na praporu zahodnega sveta.

Dodajmo k temu še gospodarsko

PO USPELEM BERMUDSKEM SESTANKU „TREH VELIKIH“ Povezanost zahodnega sveta

Kremeljske špekulacije na razprtije med zahodnjaki neuresničene

Bermudski sestanek so izvale poleg ostalih nujnosti tudi znatne razlike v kopici političnih, gospodarskih in posebno vojaških vprašanj, ki jih nalagajo svetu današnji obrambni napori zahodnega sveta proti komunistični napadalnosti.

Kremeljski zarotniki, ki jih morda danes bolj kot kdaj koli razganjajo neutešljive strasti po svetovni revoluciji, so v svoje zvičajne načrte postavili postavke nesoglasij, ki so med svobodnimi narodi ne samo razumljive, pač pa celo naravna značilnost vsake demokratične skupnosti. Res je, da vse te razlike težko zavirajo obrambne napore zahodnega sveta, in res je tudi, da te nujnosti včasih zahtevajo posredovanja in izglajevanja na najvišji ravni.

Res je nadalje, da takih nesoglasij med vzhodnimi priprezniki in sovjetskimi gospodarjem ni, ker misli Kremelj po vzorih Hitlerja in Mussolinija tako za Moskvo, kakor za Varšavo, Prago, Sofijo, Bukarešto, Budimpešto in Tirano. Morda je edino Peking v omrežju boljševiškega sveta tisti, ki misli še z lastno glavo, kar povzroča veliko vrzel v boljševiških osvajaških načrtih.

Ali pa so kremeljski računali v sovjetskih razdvaljalnih načrtih tudi osnovani? Ali nudijo sovjetske spletke nevarnost za resnejšo razprtijo med zahodnimi zaveznicami?

Eno dejstvo je gotovo in tudi nepremakljivo, zgodovinske sorodniške vezi in soudeležba v dveh svetovnih vojnah so ustvarile med vladama anglosaksonskih držav tako trdno povezanost in trajno soudeleževanje, kakršnega verjetno svetovna zgodovina ne pozna. Kljub tej načelni osnovi pa brstijo na površje pogostokrat očitni znaki medsebojnega nerazumevanja.

Groba primerjava bi nam morda pokazala naslednje značilnosti britansko-ameriških razlik: Američanom se zdijo Angleži kot star, precej obubošan, vendar še vedno oblastniško godrnjav srlec, ki se neprestano sklicuje na svoje številne življenjske izkušnje. Angležem pa se zdijo Američani kot hitro obogateli nečak kričavega obnašanja, ki se rad ponaša s svojimi krepkimi mišicami in ga je treba stalno opominjati k razsodnosti. Parlamentarne navade v Londonu in Washingtonu kakor tudi tiskane in govorne besede pogostokrat prispevajo k poglobljanju nasprotstev, ki se zdijo mnogo večja, kakor pa so v resnici. Pogostokrat izven besede Bevana in McCarthya neprimerno glasnejše preko oceana kakor pa utemeljevanja zmernih politikov.

Med Američani in Angleži obstajajo zgodovinsko osnovane razlike v temperamentu, ki zahtevajo kompromisne rešitve ob vsakem vprašanju. Združene države so zrastle po lastnem spoznanju in lastnih dejavnostih in stremiljenja po neodvisnosti. Ameriški državljani kažejo nagnjenja, da težko odstranijo z jasnimi, moč in silo izražajočimi sredstvi. Angleži se oskrbijo s starim izročilom, da za trenutno nerešljive zadeve najdejo vedno primeren »modus vivendi«.

V Moskvi so vse svoje razdvaljalne špekulacije gradili na ameriške protikolonialističnem predsojdu. Ta predsojdek je pogostokrat postavljal na preizkušnjo iskreno prijateljstvo med Rooseveltom in Churchillom, v zadnjem času pa se je že močno obrusil. V Beli hiši je zmagovalo načelo, da je treba n. pr. Indiji zagotoviti samostojnost in da morajo biti vse dejavnosti v kolonialnih področjih usmerjene k ciljem osamosvojitve. Na drugi strani pa so Američani prav v Indiji našli na premagljivo težko, ker so prvotno ocenjevali Nehruja kot nekakega azijskega Georgeja Washingtona, kasneje pa se morali prepričati,

propast, v katero bo v primeru razdelitve nezadržno drselo od zaledja odrezano ter Benetkam in Genovi na milost in nemilost izročeno tržaško pristanišče. Upoštevajmo revščino in nezadovoljstvo, ki bi temu sledila. Potem se bomo lahko še pomilovalno nasmehnil vsem tistim, ki so se vedno vpraševali, če bo svobodoljubni in demokratski stvari bolj koristilo uničenje ali pa uresničenje Svobodnega tržaškega ozemlja.

da se Indija ne namerava vključiti v protikomunistično fronto.

Glede Zahodne Evrope sta si obe državi popolnoma soglasni, da je enotnost Zahodne Evrope svetovno strateškega pomena. Otipljiv dokaz za to je Atlantska pogodba, kateri je povojna Britanija posvetila vse svojo pozornost. Mnenja pa se križajo v vprašanju integracije. Čeprav so britanske čete v Nemčiji, v Avstriji in na STO skupno z ameriški, ostaja Velika Britanija ob naporih za evropsko združitev navezana na svoje otočje in na Commonwealth. S tem v zvezi je vprašanje ponovne oborožitve Nemčije, ki navdaja poleg Francije tudi Veliko Britanijo z nezaupanjem. Skoro polno stoletje se britanska diplomacija ukvarja v vprašanju, kako bi držala v šahu ruskega orjaka, ne da bi pri tem povzročila nevaren pobor Nemčije. Američani in Britanci so si soglasni v tem, da si morajo Nemci sami pomagati, brniti svojo lastno državo. London pa bo tudi v bodoče gotovo kazal več razumevanja za francosko in slovansko bojazan pred nemško nevarnostjo kot Američani.

Ob tem vprašanju sta na Bermudih oba evropska partnerja gotovo grizla trd oreh ameriške odločnosti, ki ocenjuje nemško sodelovanje v Evropski obrambni skupnosti bolj iz vojaškega kot političnega stališča. Uradna zaključna poročila o bermudskem sestanku

popolnoma molčijo o jamstvih Eisenhowerja Franciji, da bodo ameriške čete tudi v bodoče ostale v Evropi, kar je pogoj za odobritev pogodbe o EOS po francoskem parlamentu. Prav tako ni v bermudskih sklepih nobene besede o ožji povezavi Velike Britanije z EOS in niti o Adenauerjevih zagotovilih Franciji glede Posarja.

Prav tako se bermudsko poročilo omejuje zgolj na pozdrave hrabrim francoskim četam in trem pridruženim državam, ki se borijo za obrambo Kambodže, Laosa in Vietnam. Očitno so se v Parizu nadejali praktičnejših izrazov.

Ameriško zadržanje v svetovni politiki kaže neprimerno radikalnejše preobrate kakor pa britanski, kar pa še ne pomeni, da bi bila ena ali druga lastnost »pravilnejša«. Ko se je n. pr. Churchill 1. 1944 dogovoril s Stalinom o razmejitvi vplivnostnih področij na Balkanu, je s tem samo potrdil stoletno britansko politično tradicijo nasproti Rusiji.

Nad temi dogovori v Jalti Američani niso bili posebno navdušeni. Na podlagi teh sporazumov so Britanci intervenirali v Grčiji, nasprotno pa se niso nič kaj razburjali, ko je Stalin zaslužil celo vrsto balkanskih in podonavskih držav in so Američani doživeli največje razočaranje nad svojo lahkovernostjo nasproti komunističnemu zavezniku.

(Konec na 2. strani)

Udor boljševiškega zlata

Borzni posredovalci in ravnatelj emisijskih bank na Zahodu živijo v zadnjih tednih nemirne noči. Svobodna tržišča zahodnega sveta je zajela invazija zlata v palicah z vtisnjenimi znaki srpa in kladiva. To najnovejšo orožje kremeljske živčne vojne resno ogroža trdnost tečajja tistega svobodnega zlata, ki se stalno potepa med Tangerjem, Macao, New Yorkom in Parizom. Zaenkrat je debelina tega svobodnega zlata še dovolj obsežna, da lahko prekrije zlato rezervne državnih emisijskih bank zahodnega sveta, ki so izpostavljene moskovskemu zlatemu udoru.

Prizadeti so za sedaj v glavnem špekulanti z zlatom, ki se morajo tolažiti z nadaljnim padcem tržne napetosti med uradno ceno in svobodnim tečajem zlata. Pred tremi leti so plačevali unčo svobodnega finega zlata po 50 do 60 dolarjev, v začetku tega leta po 48 dolarjev, danes pa velja komaj še 36 dolarjev, in to pri neizpremenljivem uradnem tečaju 35 dolarjev za unčo. Dobiček, ki ga ta razlika ustvarja, ne oplaja samo svobodnih tržišč zlata, pač pa živijo od teh razlik tudi rudniki zlata v Južni Afriki in Ameriki. Ta dobiček se je sedaj zmanjšal od 60 odst. na 1,5 odstotka.

To neprestano zniževanje svobodne cene zlata je potiskala od začetka septembra dalje prav naraščajoča ponudba kremeljskih zlatih zalog. Strokovnjaki računajo, da so Sovjeti vrgli na svobodna tržišča v tem času okrog 120 ton finega zlata, da bi na ta način prišli do dragocenih deviz za nakupe potrebnih surovin na Zahodu. Pri tem so Sovjeti ponujali svoje zlato v Londonu celo izpod uradne cene, samo da bi dobili poželjive funte sterlinge. Z njimi so nameravali nakupiti novozelandsko surovo maslo in avstralsko volno. London je kupiljo odklonil iz zaskrbljenosti, da ne bi Britanci na ta način sami sebi podražili surovin, ki jih uvažajo iz obeh svojih dominionov.

Kremeljska zlata ofenziva dokazuje predvsem dvoje zanimivosti: prvič, da Sovjeti potrebujejo surovine (v prvi vrsti za blago vsakdanje potrošnje in za živila), da vsaj delno izpolnijo obljube obletnici Rdeče revolucije. Drugič pa ta pojav dokazuje tudi, da imajo Sovjeti dovolj zlata za tveganja, da prebijajo zahodno blokado surovin. Kakor je znano, zlato ne smrdi, tudi tako ne smrdi, čeprav ima vtisnjen srp in kladivo!

Vprašanje je, če ima Kremelj tudi toliko zlata, da z njim ne prevrti samo majhnih luknjic v blokadni zavesi, pač pa da bi z zlato invazijo velikega obsega občutno omajal utrjeno vrednost finega

zlata, na katero se zanesljivo opirajo vse veljave zahodnega sveta.

Ze pred skoro letom dni smo v »Demokraciji« obravnavali to vprašanje in poskušali nanj tudi odgovoriti. Če bi hotel Kremelj dejansko nekoga dne žrtvovati svoje zlato rezerve z namenom, da temeljito pretrese temelje zahodnih denarnih veljav, potem bi moral svobodna tržišča preplaviti s takimi množinami zlata, da bi se svobodni tečaj zlata pomembno znižal izpod uradne prililne cene zlata. V tem primeru bi se težko ocenljive množine spotepuskega zlata sprevelje v pravo valutno, politično razstrelivo.

Ali smo že tako daleč v trenutku, ko Sovjeti ponujajo svoje zlato izpod uradne cene? Dosedanji udor sovjetskega zlata na svobodna tržišča je za tako špekulacijo še vedno mnogo prešibak. Na 120 ton ocenjena kremeljska zlata injekcija ni zmogla potisniti 2500-3500 ton debele blazine v zahodnem gospodarstvu svobodno krožečega zlata niti na raven uradnega tečajja. Teh 120 ton sovjetskega zlata odgovarja verjetno eni četrtini letne proizvodnje Sovjetske zveze, če smatramo, da so boljševiki v proizvodnji zlata že nadkrižili Južno Afriko.

S primerjavo zlatih zalog, s katerimi razpolaga Sovjetska zveza, nasproti zalogram, ki so v rokah svobodnega sveta, pa je razvidno, da bo Sovjetija ostala še najmanj 50 let daleč za zlato rezervno Zahoda. Strokovnjaki cenijo namreč zlato zaloge Sovjetske zveze na 4000 do 5500 ton, medtem ko znašajo rezerve Zahoda 28 tisoč ton zlata.

Neprijetne pa bi lahko postale nadaljnje večje sovjetske ponudbe zlata na svobodnih zahodnih tržiščih na nekem drugem poprišču. Sovjetska ofenziva zlata bi lahko spravila južno-afriške rudnike zlata do nerentabilnosti obratovanja. Ze danes živijo ti rudniki zgolj od izkupičkov, ki jih dobavljajo razlike med uradno ceno zlata in povišanimi tečaji na svobodnih tržiščih. Del proizvodnje južno-afriških rudnikov zlata je namreč sproščen in prihaja na svobodna tržišča zlata, medtem ko je drugi del proizvodnje na razpolago prisilni oddaji po nespremenljivi uradni ceni. Če bi cene na svobodnih tržiščih zaradi sovjetskega zlatnega pritiska še nadalje popuščale in se uravnotežile z uradno ceno zlata, potem bi morali južno-afriške rudnike zlata zaradi nerentabilnosti zapreti ali pa jih subvencionirati.

Svobodni svet pač ne pozna več suženjskega dela in zato tudi ne more resno konkurirati s sovjet-

Odmevi v tuiini

V našem predzadnjem uvodniku smo orisali odmev najnovejše krize tržaškega vprašanja med našimi rojaki v tujini. Danes dodajamo še nekaj dokumentov, ki dopolnjujejo naša izvajanja in dokazujejo pravilnost iznešenih trditvev.

Izjava SNO

Washington, 13. nov. 1953.

»S skrbjo zasledujemo nenehno borbo za najosnovnejše pravice, ki jo bijejo slovenske narodne manjšine v drugih državah za svoj narodni obstoj in kulturno dediščino.

Ob načrtu, da se s priključitvijo tržaškega ozemlja Italiji ustvari v le-tej novo področje za zatiranje tam živčih Slovencev, izjavljamo, da se s takšno obsodbo na smrt tržaških Slovencev ne bomo nikoli pomirili.

Kulturni svet, ki je izkazoval svojo naklonjenost zatiranim narodom, bo tudi v primeru slovenskih narodnih manjšin moral slediti tej zgodovinski logiki in dokazati, da mu zaščitni zatiranih ni zgolj prazno geslo.

Zahtevamo, da se organizira v mirovni pogodbi določeno Svobodno tržaško ozemlje. V njem se bodo morale predvsem popraviti Slovencev težke krivice, ki so jih pretrpeli pod Italijo. Pod mednarodnim nadzorom naj jim bo omogočen svoboden razvoj, vreden kulturnega naroda.

Narodni odbor za Slovenijo v izgnanstvu objavlja to izjavo kot minimalni narodni program, v o-

kviru katerega bo vedno stremel, da se zaščiti narodno življenje vseh rojakov, ki delé usodo narodnih manjšin.

Predsednik:
Dr. Miha Krek
(Slov. ljudska stranka)
Podpredsednika:
Dr. Celestin Jelenc
(Socialistična stranka)
Dr. Bogumil Vošnjak
(Slov. demok. stranka)

Izjava Sveta za osvoboditev narodov Jugoslavije

New York, 20. nov. 1953.

»Glede na to, da leži tržaško ozemlje na etnično neustaljeni meji med italijanskim narodom in narodi Jugoslavije,

glede na to, da ima Trst važno srednjeevropsko gospodarsko funkcijo, ki bi je niti današnja Jugoslavija niti današnja Italija ne izvajali v interesu njegovega naravnega zaledja, in

glede na to, da razdelitev tržaškega ozemlja ne bi uničila trenj na tem prostoru in ne bi prispevala h konsolidaciji tega teritorija,

Svet za osvoboditev narodov Jugoslavije smatra, da je v interesu miru v Evropi:

a) da tržaško ozemlje ohrani svojo neodvisnost in integriteto, ustvarjeno in zajemčeno v mednarodni pogodbi in dogovorih;

b) da je v interesu Združenih narodov, da Varnostni svet izpolnjuje dolžnosti, ki mu jih nalagajo mednarodna pogodba in dogovori in da poskrbi, da se zagotovi prebivalstvu celotnega tržaškega ozemlja neomejeno uživanje demokratičnih svobod;

c) da je v skladu z načelom pravičnosti, da prebivalstvo tržaškega ozemlja tudi soodloča (v skladu z listino Združenih narodov) o usodi tega področja na način, ki ga samo želi.

Dr. Ludovik Puš
predsednik Sveta
Inž. Gligor Tašković
tajnik Sveta

Akcija v Parizu

Jugoslovanske demokratske organizacije v Parizu so organizirale 12. novembra posebno manifestacijsko zborovanje, na katerem so povedale svoje mišljenje o tržaškem vprašanju. Zborovanje je vodil bivši francoski minister Paul Bastide, izčepren referat o Trstu, njegovi zgodovini, narodnostnih in gospodarskih problemih pa je podal znani francoski strokovnjak za vzhodnoevropska vprašanja, Alfred Mousé. Od Jugoslovanov so govorili gg. Fran Erjavc, N. Cretnik, M. Vučetić in dr. Zivko Topalović. Jugoslovani so podčrtali popolno solidarnost vseh jugoslovanskih narodov in njihovo odločnost, da se uprô italijanskim imperialističnim zahtevam. Ob zaključku zborovanja je bila izglasovana resolucija, v kateri se zahteva za Trst evropske rešitve in internacionalizacija.

Zveza jugoslovanskih demokratičnih pisateljev in novinarjev pa je v Parizu izdala zapuženo publikacijo »La documentation serbe, croate et slovène pour Trieste 6-tat libre«, v kateri so objavljene vse najvažnejše izjave jugoslovanskih emigrantskih voditeljev in skupin, ki so vsi, kot en moč, za ohranitev Svobodnega tržaškega ozemlja in proti izročitvi Trsta Italiji. V njej so zastopana vsa najpomembnejša imena jugoslovanske emigracije: dr. Vladko Maček, predsednik Hrvatske seljačke str.; dr. Juraj Krnjević, tajnik Hrvatske seljačke stranke; dr. Miha Krek, predsednik Slovenske ljudske stranke; dr. Zivko Topalović, predsednik Jugoslovanske socialistične stranke; znani kipar Ivan Meštrović; bivši ministrski predsednik Slobodan Jovanović; predstavniki Srbske radikalne stranke Stevan Trivunac; poleg njih pa cela vrsta raznih najprezentativnejših političnih in kulturnih organizacij jugoslovanske emigracije.

Nov jugoslovanski predlog?

Poročajo, da je Jugoslavija spet izročila zahodnim veleilam nov predlog za sklicanje petstranske konference ob priznanju njene diplomatske enakopravnosti z Italijo glede področja A.

Bajé Jugoslavija predlaga, naj bi med ali celo pred konferenco prišli novi italijanski funkcionarji v Trst, jugoslovanski pa istočasno v ostale slovenske kraje tržaške okolice.

Churchill - 79-letnik

Britanski ministrski predsednik Winston Churchill je v nedeljo, 29. novembra, obhajal svoj 79. rojstni dan.

Kljub visoki starosti je še vedno čil in krepak, tako da more vse svoje izredne državniške sposobnosti posvečati prav v sedanjem izredno kritičnem razvoju mednarodne politike zaščiti britanskih koristi v svetu in uveljavljenju konservativne stranke, ki ji predseduje, v domačem političnem življenju.

Eisenhowerjev govor

Ameriški predsednik Eisenhower je imel 8. t. m. zelo važen govor pred glavnim skupščino OZN. Govoril je o nevarnosti sedanje atomske dobe in predlagal sklenitev sporazuma za uporabo atomskih snovi izključno v miroljubne namene.

Nato je Eisenhower izjavil, da bo predložil o tem ameriški zbornici načrt naslednje vsebine:

1) Uvesti je treba svetovno anketo, kako naj bi atomski material najbolj učinkovito uporabljal v miroljubne namene;

2) Začeti je treba zmanjševati uničevalno silo svetovnih zalog atomskega orožja;

3) Omogočiti je treba vsem državam na svetu, da se prepričajo, da se velesile res zanimajo bolj za človeške težnje kakor za vojno orožje;

4) Da naj se pobuda za miroljubne razgovore in naj se v novem duhu načnejo številna in težka vprašanja na raznih javnih in prievatnih konferencah, če hočemo, da se svet sprosti nedelavnosti, ki jo povzroča strah, in da krene po poti miru.

Vsekakor je ta Eisenhowerjev načrt važen uvod v napovedano berlinsko konferenco štirih velikih.

VESTI z GORIŠKEGA

Krščanska demokracija proti slovenščini tudi v cerkvi

Razni italijanski listi, med temi »Messaggero Veneto« od 1. t. m., so poročali, da je bil na videnski prefekturni sestanku županov slovenskih občin iz nadiške doline. Na tem sestanku so obravnavali spomenico Slovencev v Italiji na Organizacijo združenih narodov z zahtevu po spoštovanju vseh njihovih pravic po rimski vladi.

Na sestanku so župani sklenili tudi, protestirati proti navedeni zahtevi Slovencev in odločno zavrniti šolski pouk slovenske materinščine. Ta svoj protest in to svojo zavrnitev so omenjeni župani poslali na Organizacijo združenih narodov.

Hkrati pa so gospodje župani te svoje proteste in odklonitve dalj izglasovali tudi občinskim svetom, z dodatkom, da se duhovniki pozivajo, naj slovenščino odpravijo tudi iz cerkvenih obredov! Tudi to so namreč sklenili na prefekturni!

Tako so tudi storili! In duhovniki iz Srednjega so že prejeli županovo pismo s pozivom, naj uporabo slovenščine v cerkvi odpravijo!

Hkrati so vojaškimi edinicam, nadiški dolini ukazali, naj demonstrativno zapustijo cerkev, ko bodo iz ust duhovnika slišali prvo slovensko besedo! Tako se je tudi zgodilo. V Sentenartu, v Topolovih in v Srednjem so vojniki stopili v cerkev pod vodstvom častnika. Ko pa so duhovniki prešli iz razlage evangelija v italijanščini na slovenščino, je častnik stopil iz cerkve, za njim pa tudi vsi ostali vojniki. To se je dogodilo na treh različnih krajih v enem in istem dnevu. Zato ni moči govoriti o kakem spontanem protestu vojakov, ampak o uradnem ukazu, naj tako ravnajo. Saj so vojniki dobra dva meseca prej mirno poslušali tudi slovensko razlago evangelija, ne da bi niti eden stopil iz cerkve ali kako drugače protestiral.

Z zadovoljstvom je »Messaggero Veneto« od 1. t. m. poročal tako o sestanku na prefekturni kakor o sklepih županov in občinskih svetov ter o ravnanju vojakov. Trdil je, da vojniki pač ne morejo trpeti, da bi poslušali jezik, s katerim jim

od onstran meje žugajo. To naj bi bilo lisičje opravičilo za uradno vojakom dano navodilo?...

Toda zadeva se krščanskim demokratom ni obnesla, kot so upali in pričakovali, kajti domače slovensko ljudstvo je sklepe občinskih svetov in nespoštljivo ravnanje vojakov ostro obsodilo ter tako pokazalo, da svoje materinščine ne pusti teptati in zasramovati. V kolikor smo mogli do sedaj izvedeti, se niti duhovščina ni dala premočiti po omenjenih sramotnih ukazih.

Zato je »Messaggero Veneto« od 6. t. m. prisiljen k umiku in se v dolgem članku izmika, da so pravzaprav vojniki cerkev zapustili ne tedaj, ko je duhovnik evangelij razlagal v domačem slovenskem »dialektu«, ampak ko je za boljše razlago uporabil pristne slovenske ljubljanske besede; kar pa da je moral storiti, ker domače narečje ni na izrazih bogato....

Pomislite! Italijanski vojniki, večina južnjaki, ki niti italijanščine ne obvladajo, naj bi bili neandama postali taki modrijani, da bi razumeli ne le slovensko beneško narečje, ampak celo pristno slovenščino!

Ta »Messaggerove« naivni izgovor in sploh ves njegov članek pričata, da se je nekaj zgodilo, kar sili njega in, upamo, tudi uradne kroge k umiku, saj pravi, da »od naše strani želimo to zadevo zaključiti z vabilom k pomirni duhov«.

Toda iz »Messaggerovega« članka izhaja, da bi ta »pomiritev duhova« morala pomeniti le spremenitev taktike za popolno odpravo slovenščine tudi iz cerkve!

Omeniti moramo tudi, da so se župani najprej zbrali pri senatorju Pelizzu v Ceadadu, ki je Italijan in vnet krščanski demokrat. Ko so se župani pri njem precej časa pomudili, jih je on osebno spremljal na prefekturo, kjer so, kot smo povedali, »prostovoljno« sprejeli znane sklepe.

To pomeni, da se v dolini Nadiše ne bi zgodilo ničesar proti Slovincem in njihovi slovenski materinščini, če bi se proti prvim in drugi drugi ne borili prav krščanski demokrati, ki imajo oblast v rokah.

Senator Pelizzo pa ima sorodnika duhovnika v neki cerkvi v nadiški dolini, kjer žive sami Slovenci. Ta duhovnik slovenščine ne obvlada in mnogih Slovencev ne more niti spovedovati. Pa vendar tiči v tem kraju!

Slovinci nimamo senatorjev in prefektov, ki bi nam narekovali, kako naj se v obrambi naših pravic ravnamo. Zato je razlika med slovenskim spontanim nagibom in prostovoljno odločitvijo za proteste v svet ter italijanskim uradnim pozivom županom, kako naj proti Slovincem in slovenščini nastopajo.

Moramo pa le poudariti, da ne bodo zmagali, ker se le nam trpinimo obeta pravična zmaga, kajti pravica je na naši strani!

Londonski »Times« je pred kratkim prinesel zanimive podatke o komunizmu v zahodnoevropskih državah.

Iz teh podatkov, ki so brez dvoma zelo natančni in objektivni, je jasno razvidno, da je Italija edina demokracijska država, kjer komunizem po vojni napreduje in je tako Italija v čudnem, paradoksnem položaju, da je namreč njen vpliv v mednarodnem političnem življenju bolj v korist vzhodne sovjetske politike kot v korist zahodnih demokracij.

Rdečega sindikalista Di Vittoria upravičeno smatrajo za močnejšega od Pelle samega, saj lahko nemoteno ohrani življenje in delovanje vse Italije, kadar koli se mu zljubi, ker se mu oblasti ne upajo prekrizati načrta, kot so to storile francoske oblasti, ki so zaprle voditelja francoskih komunističnih sindikatov.

Med vsemi 17 državami Zahodne Evrope ima Italija sama dve tretjini vpisanih komunistov. Od 12 milijonov komunističnih volivcev v omenjenih državah Zahodne Evrope, jih je kar 6 milijonov v Italiji, in od 327 komunističnih poslancev v Zahodni Evropi jih je v Italiji 143!

Z upravičeno nezaupljivostjo gleda torej zahodni svet na politični razvoj v Italiji, kjer komunizem napreduje kljub izdatni podpori, ki jo za zlasti Amerika tako širokogrudno nudila in jo »nudi«, da bi rešila italijanski narod pred prostovoljno katastrofo.

Bo zmožna sedanja demokracijska vlada preprečiti polom? Zakaj je njeno prizadevanje v boju proti komunizmu tako brezuspešno? Kaj pa vloga katoliške Cerkve v tem boju na življenje in smrt? Morda je pa zgrešena taktika že od prvega začetka!

Povezanost zahodnega sveta

(Konec s 1. strani)

Danes pogostokrat padajo očitki s strani Američanov in Evropejcev proti Angliji, češ da ne kaže nobenega posebnega zanimanja za usodo podjarmljenih narodov. S svoje strani odgovarjajo Angleži, da trenutno ne vidijo nobenega drugega izhoda, razen izbruha tretje svetovne vojne, ki bi te narode lahko osvobodila. Ali je mogoč trajni mir brez osvoboditve Vzhodne Evrope, je vprašanje, na katerega večina Britancev ne daje jasnega odgovora.

To vprašanje so bermudski zborovalci odpravili z izjavo, da ne morejo potrditi sedanje razdeljenosti Evrope, ki ni upravičena in ne more biti trajna. Upamo, da se bo v primernem času našla miroljubna sredstva, ki bodo deželam Vzhodne Evrope ponovno vrnila vlogo svobodnih narodov v svobodni Evropi.

Morda je najvažnejši tisti del bermudskih sklepov, ki obravnava vprašanje sestanka štirih zunanjih ministrov v Berlinu. Poročilo pravi: »Naše tri vlade ne bodo zamudile nobene priložnosti za zmanjšanje napetosti, ki razdvaja svet.... Ce bomo ostali močni, združeni in vztrajni, bo mogoče postopoma rešiti vsa težava vprašanja. V tem duhu smo preučili zadnje noto sovjetske vlade in odobrili besedilo naših odgovorov, ki naj bi dovedli do bližnjega sestanka štirih zunanjih ministrov. Verujemo, da bo ta sporazum pomenil napredek k združitvi Nemčije v svobodi, pa tudi k sklenitvi avstrijske državne pogodbe in rešitvi drugih mednarodnih vprašanj.«

Odprto je vprašanje, če bo Molotov zopet poskušal pripeljati v Berlin Mao Tse-tunga ali se bo temu zaenkrat odpovedal. Ključ za berlinski sestanek leži prav v rokah Molotova.

Najtežje razlike med Londonom in Washingtonom so še vedno v vprašanju Daljnega vzhoda. Pa tudi te razlike so Sovjeti močno pretiravali. Pogledi Britancev na vprašanja komunistične Kitajske se diametralno razlikujejo od ameriških težnj. Tudi ameriška politika nasproti Japonski ni v soglasju

z britansko koncepcijo. Velika Britanija goji v obeh vprašanih posebne obzire do Indije, ki ostaja še vedno trdno navezana na britansko krono. Skupni ameriško-britanski nastopi na Koreji pa so te razlike znatno zmanjšali. O teh vprašanih govori bermudsko poročilo takole: »Pregledali smo položaj na Daljnem vzhodu. Nepsredni cilj naše politike ostaja sklicanje politične konference, ki jo predvideva sporazum o premirju na Koreji. To bo sredstvo, da se doseže mirna rešitev korejskega vprašanja in napredek v urejanju normalnejših pogojev na Daljnem vzhodu in jugovzhodni Aziji.«

Tržaško vprašanje na Bermudih verjetno ni močno zaposlilo treh velikih zborovalcev, ker tvori samo po sebi del vprašanj, ki so jih tri velesile morda v zadnjem trenutku — po sovjetskem pristanku na konferenco štirih — odložile prav za to priložnost.

Splošni zaključki bermudskih svetovanj, ki jih uradna poročila tako skopo in prikrito obravnavajo, se bodo izkristalizirali verjetno šele v bodočih mesecih. Vsekakor je verjetno, da so moralni trgi veliki v zadnjem trenutku bistveno spremenili svoje programsko delo in ga prevsem razdeliti v dveje rešitve. Ena rešitev za primer, da bi berlinska konferenca štirih vendar enkrat rodila pozitivne uspehe in v resnici vsaj zmanjšala, če že ne odstranila napetosti med Vzhodom in Zahodom. Druga rešitev pa verjetno predvideva politične, gospodarske in vojaške smerice, če bi berlinska konferenca ostala zgolj propagandno žarišče Moskve, kot se je to pri takih konferencah doslej še vedno dogajalo.

V vsakem primeru nakazuje bermudski sestanek, da so kremelske spekulacije na razprtje med zahodnimi zavezniki zaenkrat prav toliko vredne kot kremelske pobozne želje, da bodo zahodni svet pokončale gospodarske krize. Te pobozne želje so med komunisti vsega sveta boljševeške dogme, ki imajo isto vrednost kot tolikokrat napovedane in nikdar izpolnjene obljube komunistične blaginje.

ski demokrati, ki imajo oblast v rokah.

Senator Pelizzo pa ima sorodnika duhovnika v neki cerkvi v nadiški dolini, kjer žive sami Slovenci. Ta duhovnik slovenščine ne obvlada in mnogih Slovencev ne more niti spovedovati. Pa vendar tiči v tem kraju!

Slovinci nimamo senatorjev in prefektov, ki bi nam narekovali, kako naj se v obrambi naših pravic ravnamo. Zato je razlika med slovenskim spontanim nagibom in prostovoljno odločitvijo za proteste v svet ter italijanskim uradnim pozivom županom, kako naj proti Slovincem in slovenščini nastopajo.

Moramo pa le poudariti, da ne bodo zmagali, ker se le nam trpinimo obeta pravična zmaga, kajti pravica je na naši strani!

Londonski »Times« je pred kratkim prinesel zanimive podatke o komunizmu v zahodnoevropskih državah.

Iz teh podatkov, ki so brez dvoma zelo natančni in objektivni, je jasno razvidno, da je Italija edina demokracijska država, kjer komunizem po vojni napreduje in je tako Italija v čudnem, paradoksnem položaju, da je namreč njen vpliv v mednarodnem političnem življenju bolj v korist vzhodne sovjetske politike kot v korist zahodnih demokracij.

Rdečega sindikalista Di Vittoria upravičeno smatrajo za močnejšega od Pelle samega, saj lahko nemoteno ohrani življenje in delovanje vse Italije, kadar koli se mu zljubi, ker se mu oblasti ne upajo prekrizati načrta, kot so to storile francoske oblasti, ki so zaprle voditelja francoskih komunističnih sindikatov.

Med vsemi 17 državami Zahodne Evrope ima Italija sama dve tretjini vpisanih komunistov. Od 12 milijonov komunističnih volivcev v omenjenih državah Zahodne Evrope, jih je kar 6 milijonov v Italiji, in od 327 komunističnih poslancev v Zahodni Evropi jih je v Italiji 143!

Z upravičeno nezaupljivostjo gleda torej zahodni svet na politični razvoj v Italiji, kjer komunizem napreduje kljub izdatni podpori, ki jo za zlasti Amerika tako širokogrudno nudila in jo »nudi«, da bi rešila italijanski narod pred prostovoljno katastrofo.

Bo zmožna sedanja demokracijska vlada preprečiti polom? Zakaj je njeno prizadevanje v boju proti komunizmu tako brezuspešno? Kaj pa vloga katoliške Cerkve v tem boju na življenje in smrt? Morda je pa zgrešena taktika že od prvega začetka!

Štipendije za vojne sirote

Pokrajinski odbor vojnih sirot sporoča, da je razpisal natečaj za štoto študijev za vojne sirote za tekoče šolsko leto. Štipendije so: 400 za nižje srednje šole po 20 tisoč vsaka; 400 za višje srednje šole po 25 tisoč vsaka in 200 za učilišča po 50 odnosno 75 tisoč vsaka.

Prošnjo je treba vložiti do konca tega meseca na sedež Pokrajinskega odbora vojnih sirot v Gorici, Corso Italia 17.

Za zdravljenje raka

Kot smo že poročali, ima goriška Civilna bolnišnica določeno količino radiuma — doslej najuspešnejšega sredstva proti raku.

Pretekli teden so pa krajevni zastopniki in vodstvo bolnišnice sklenili, ustanoviti posebno ambulanto, opremljeno s sodobnimi pripravami za raziskovanje in ugotovitev početkov obolenj na raku. Tako bo s pravčasno ugotovitvijo bolezni mogoče rešiti marsikatero življenje.

Zdravniška oskrba

Zadnji Uradni list objavlja zakon, ki določa, da bodo odslej delni zdravniške oskrbe tudi državni upokojenci in člani njihovih družin do 21. leta starosti.

Usposobljenosti izpiti

Po novem zakonu bodo odslej profesorski usposobljenosti izpiti za poučevanje na srednjih šolah pri Šolskem skrbništvu. Komisijo bodo sestavljali univerzitetni pro-

Pokojsnine in podpore

Za nekdanje delavce v Nemčiji je Zavod za socialno skrbstvo dosegel znatne olajšave za razna izplačila podpore in pokojnine.

Tako imajo sedaj ti delavci pravico do posebne podpore zaradi nezgode na delu ali bolezni, ki je nastopila zaradi dela. Imajo tudi pravico do pokojnine zaradi invalidnosti, starosti ali smrti.

Kogar stvar zanima in je dejansko nekaj delal v Nemčiji, mora takoj vložiti prošnjo z vsemi potrdili na Državni zavod za nezgode v Rimu (za nezgode in bolezni) ali pa na Zavod za socialno skrbstvo v Rimu.

Oprostitev šolske telovadbe

Po navodilih Ministrstva za vzgojo morajo otroci, ki iz zdravstvenih razlogov ne morejo uspešno prisostvovati pouku telovadbe, nasloviti prošnjo na šolsko skrbništvo že v prvih mesecih šolskega leta. V izjemnih primerih bodo šolske oblasti dovolile stalno oprostitev.

Dialektika „Soče“

V petek 20. novembra je »Demokracija« priobčila članek »Politične zablode«, v katerem sem pokazal, kako Tito in njegova komunistična družina uničujeta Svobodno tržaško ozemlje in ponujata Trst Italiji. Sopotniki-priskledniki pa lajajo v luno: »Življenje damo, Trsta ne damo!« in »Nikoli več pod Italijo!«

To je res hkrati varanje ljudstva na eni strani, na drugi pa politična zabloda!

Članek, ki ga je »Demokracija« objavila, je zadel v živo »Sočo«, ki je 28. novembra odgovorila s člankom »O političnih zablodah«, s katerim skuša trditi, da sta Tito in njegovi komunisti še vedno proti izročitvi Trsta Italiji!

Počakal sem teden v nadi, da se »Soča« vendarle prepriča, da je v zmoti. Pa nič. Medtem je Tito zopet govoril in zopet poudaril, da je pripravljen izročiti Trst Italiji. Tako daleč smo že, da je umak-

nil čete, ki bi morale vkorakati v Trst ob vstopu prvega italijanskega vojaka! Ne samo to, ampak že dopušča celo to, da stopi Italija v Trst še pred pričetkom konferenice, ki naj razkosa STO-ja sankcionira, pod pogojem, da istočasno tudi on zasede kraške vasi.

In sopotniki vseh vrst še naprej lajajo v luno, da Trsta ne dajo! »Soča« pa ponižno meketa, da je Tito za ... kondominij, odnosno za internacionalizacijo mesta....

Dialektika je prav tista politična zabloda, nesramna in lažniva, o kateri govori moj članek v »Demokraciji« od 20. novembra!

Ne, tisti moj članek ni bil napisan pod vtisom »proglasa DFS za mirno in pravično rešitev tržaškega vprašanja in za izboljšanje sosestvenih odnosov med Italijo in Jugoslavijo«. Bil sem in sem še vedno prepričan, da je omenjeni »proglasi« narekoval strah zaradi odvzetih potnih listov.

»Proglasi« je imel namen, doseči vrnitev potnih listov, nič drugega! V ostalem pa naj si »Soča« ne dela utvar, ker ni nihče, ki ima oči odprte, in ušesa, da sliši, verjel v druge namene tega proglasa. Jaz bi rekel, da je za ta proglas bil denar zavržen!

Vendar mi »Soča« v svojem članku potrjuje, da gre za razkosanje STO-ja. Hvala lepa za uslugo, toda o tem sem že bil prepričan, ko sem svoj članek objavil.

Kar se pa tiče trpljenja jugoslovenskega ljudstva pod komunističnim policijskim režimom, se »Soča« skuša z dialektično potezo izmakniti od točnega odgovora. Seveda, ker pač ve, da je jugoslovansko ljudstvo ubožno, in da mora pod »socialistično«, to je komunistično vlado, Jugoslavija žito uživati, medtem ko ga je pod »izkoriščevalnim režimom buržujev in kapitalistov« v znatnih količinah še izvažala!

Tudi v tem vprašanju vlada velika zabloda, kajti Titov komunistični tisk se roga Sovjetom, češ da imajo nižje odstotke pridelka kot leta 1928, ne vidi pa, da je isti pridelek v Jugoslaviji še mnogo nižji, in sicer prav v primerjavi z letom 1928!

Rekel bi, da ne gre samo za politično zablodo, ampak tudi za hinvščino in licemerstvo!

»Prenasičeni komunisti in njihovi sopotniki res ne vidijo stradanja drugih. S tem pa ni še rečeno, da je stradanje odpravljeno!

Kaj pa na uvodnik »Reciprociteta« ali Slovincem pod Italijo iste pravice kot Italijanom pod Jugoslavijo?«, ki ga je priobčila tudi »Demokracija« od 20. novembra »Soča« ne misli odgovoriti? ... Peče, kajne?!

Slovenske matere sin

Položaj italijanskih komunistov

Londonski »Times« je pred kratkim prinesel zanimive podatke o komunizmu v zahodnoevropskih državah.

Iz teh podatkov, ki so brez dvoma zelo natančni in objektivni, je jasno razvidno, da je Italija edina demokracijska država, kjer komunizem po vojni napreduje in je tako Italija v čudnem, paradoksnem položaju, da je namreč njen vpliv v mednarodnem političnem življenju bolj v korist vzhodne sovjetske politike kot v korist zahodnih demokracij.

Rdečega sindikalista Di Vittoria upravičeno smatrajo za močnejšega od Pelle samega, saj lahko nemoteno ohrani življenje in delovanje vse Italije, kadar koli se mu zljubi, ker se mu oblasti ne upajo prekrizati načrta, kot so to storile francoske oblasti, ki so zaprle voditelja francoskih komunističnih sindikatov.

Med vsemi 17 državami Zahodne Evrope ima Italija sama dve tretjini vpisanih komunistov. Od 12 milijonov komunističnih volivcev v omenjenih državah Zahodne Evrope, jih je kar 6 milijonov v Italiji, in od 327 komunističnih poslancev v Zahodni Evropi jih je v Italiji 143!

Z upravičeno nezaupljivostjo gleda torej zahodni svet na politični razvoj v Italiji, kjer komunizem napreduje kljub izdatni podpori, ki jo za zlasti Amerika tako širokogrudno nudila in jo »nudi«, da bi rešila italijanski narod pred prostovoljno katastrofo.

fesorji in ravnatelji srednjih šol.

Zakon tudi določa, da dobe izprjevalo usposobljenosti vsi tisti profesorji, ki poučujejo kot poverjeni (incaricati) najmanj pet let na srednjih šolah in so dokazali didaktične zmožnosti.

Socialno skrbstvo za kmetovalce

Parlament bo v kratkem razpravljal o zakonu, ki predvideva ustanovitev nove bolniške blaginje, ki bo izplačevala invalidnim in starostno podporo neposrednim obdelovalcem, polovinarjem in najemnikom.

Zimska pomoč

Pokrajinski oddelek mednarodne pomoči je izdelal načrt za to zimo. Po tem načrtu bodo med drugim to zimo razdelili hrano za 4 tisoč 500 oseb in prehranili 800 revežev v raznih sirotiščih in zavetiščih.

Obvezno cepjenje proti siflnavki

Goriški prefekt je te dni izdal odlok o obveznem cepjenju goveje živine proti siflnavki. Ta odlok velja za goriško in sovedenjsko občino. Vsi lastniki goveje živine so pod kaznijo dolžni poskrbeti, da bo njihova živina cepljena do konca januarja 1954.

Cepivo bodo razdelili brezplačno občinskemu živinovozdravniku, kateremu bo moral gospodar plačati le sto lir za vsako cepljeno govedo.

predobriti občinski odbori, nato odbor za zimsko pomoč, ki bi jih poslal notranjemu ministrstvu v dokončno odobritev.

Za rodarje v Belgiji

Tisti, ki so delali pretekle leta v kakem belgijskem rudniku, in še niso prejeli odpravnine, naj se javi na sedežu Svobodnih sindikatov v ulici Roma št. 6, da vložijo tozadevno prošnjo. Blagajna socialnega skrbstva Belgije je namreč začela izplačevati odpravnine za delo, opravljeno leta 1951.

Arrestacija

V Villanovi ob Idriji so prijeli Maksimilijana Orešiča in ga ovdarili vojskemu sodišču, češ da je skušal vojake o raznih tajnostih.

NATEČAJ

Rok za predložitev prošnje k natečaju za 100 tehničnih radio-telefografistov - podčastnikov je podaljšan do 15. t. m.

Podrobnosti in pojasnila daje prefektura. ...

Zopet je odprto novačenje tnančnih stražnikov. Mladičiči, ki bi radi pristopili k zboru teh stražnikov, naj takoj vložijo prošnjo z vsemi potrdili in listinami. Podrobna navodila in pojasnila dajejo poveljstva raznih finančnih postojank.

Trinajsta plača

Državni upokojenci in upokojenci Zavoda za socialno skrbstvo bodo ta mesec prejeli tudi trinajsto plačo. Za državne upokojence so določeni dnevi od 16. do 19. decembra, in sicer po sledečem abecednem redi: 16. dec. od črke 4 do E; 17. od F do M; 18. od N do R in 19. dec. od črke S do Z.

Za upokojence Zavoda za socialno skrbstvo pa: 11. decembra od črke A do E; 12. od F do M; 14. od N do R in 15. dec. od S do Z.

Končno bodo letos prejeli trinajsto plačo tudi upokojenci bivše Avstrije. Ti bodo prejeli posebno, poštne položnice od 16. do 21. dec.

„Dohodki“ prostega pasu

Kot poročajo krajevni časopisi, bo za goriški prosti pas ostala nespremenjena cena semenskega olja, ki prihaja iz tujine. Tako bo v Gorici tudi nova cena še vedno 280-290 lir za liter, medtem ko bo drugod približno 100 lir dražja. Teh 100 lir na liter žrtvuje vlada Gorici, ki s tem prihrani na celotni letni količini približno 150 milijonov lir. Ti milijoni so samo za semensko olje. Koliko jih je pa za vse ostale predmete prostega pasu in kam gredo vsi ti težki milijoni?!

UGRABILI IN UMORILI SO OTROKA

Neki Hall in njegova prijateljica Heady sta v Združenih državah Amerike ugrabila otroka Bobbyja, da bi izsilila od njegovih staršev veliko vsoto dolarjev. Bobbyjev oče je za rešitev Bobbyja položil 600 tisoč dolarjev. Toda Bobbyja ni bilo nazaj in končno so ga našli zakopanega v nekem vrtu.

Hall in Heady sta bila te dni osojena na smrt s plinom in bosta usmrčena 18. decembra. Heady je izrazila željo, da bi še pred smrtjo poročila Halla! Oblastva pa ji te želje ne boje izpolnila.

NEKAJ ZA RADOVEDNEŽE

POGREB ZA MACKO JE ZAHTEVALA

V Neaplju je pretekli teden neki starki poginila mačka. Starka je odredila žalovanje in naročila cerkveni pogreb. Ko pa je duhovnik zapazil, da leži v krsti mačka namesto človeškega mrtlica, se je nejevoljen odstranil.

UMORIL JE PETNAJST ZENSK

Na Japonskem so prijeli nekega Genza Gurita, ki je od leta 1947 dalje umoril 15 žensk.

»Pred nedavnim pa so na Japonskem na smrt obsodili nekega Kodaira, ki je umoril pa 12 žensk.

V FRANCJI SO ZAPRLI VODJO KOM. SINDIKATOV

V Franciji so pred kratkim zaprli tajnika splošne sindikalne konfederacije, Prachona, ki so ga iskali skozi dve leti. Osumljen je protidržavne zarote.

Ta sindikalna konfederacija je v rokah komunistov. Da so Prachona lahko prijeli, ko se je skrivaje udeležil neke seje, je policija uporabila kakih štiri sto policistov.

večja od zvoka, pa je Scott Crossfield držal samo za tri minute in je v tem tako kratkem času porabil nad trideset kvintalov goriva.

ODKRILI SO ZAKLAD

Neki peržanski pastirji so v visoki planinski jami odkrili velike usnjate jaklje polne zlatih kovancev. Menijo, da so jih tam pustili kakšni trgovci iz časov beneške republike, ko so bili morda napadani od roparjev.

Vsakovrstno pohištvo: **Tovarna pohištva Tel. 32**

SPALNICE - JEDILNICE - KUHINJE ITD. — PO NAROCILU IZVRŠI VSAKO DELO — POKROVSTVO ZA DOBER NAKUP — TOVARNISKE CENE — DELO SOLIDNO — DOMACA TVRDKA

PRINČIČ

KRMIN

Cormons - prov. Gorizia

Resnica o tržaškem uprašljanju

Tiskovna konferenca slovenskih in italijanskih političnih skupin, ki so za STO, je domačim in tujim časnikařem prepričljivo pokazala utemeljenost borbe Tržčanov za STO

3. decembra ob 11. uri je bila na sedežu Fronte za neodvisnost tiskovna konferenca, ki so jo sklicale Slovenska demokratska zveza, Tržaški blok in Fronta za neodvisnost, da seznanijo domačo in svetovno javnost po zadnjih dogodkih s svojim stališčem do tržaškega uprašljanja. Tržaški položaj se ni spričo najnovejšega političnega razvoja v zvezi z našim ozemljem prav nič spremenil, ampak celo pridobil na utemeljenosti, kajti edino STO reši dokončno in zadovoljivo tržaško uprašljanje in vzpostavi most sprave, razumevanja in sodelovanja med obema našima sosedama, Jugoslavijo in Italijo.

Tiskovne konference so se udeležili zastopniki tržaških in tujih listov, agencij in radijskih poročevalskih služb. Omenimo poleg zastopnika našega lista še dopisnike uredništev »Primorskega dnevnika«, »Dela«, »Giornale di Trieste«, »Corriere di Trieste«, »Ultimo Notizie«, »Lavoratore«, »Unità«, »Messaggero Veneto«, »Corriere della Sera«, »Gazzetta del Popolo«, »Stampa«, »France Presse«, »Associated Press«, »Slovenskega poročevalca«, Ansa, Radia Trst, Radia Beograd, Tanjuga, »Magyar Szom« (glasilo madžarske manjšine v Jugoslaviji) in dr.

Konferenca je začel glavni tajnik Fronte za neodvisnost, dr. M. Giampiccoli. Pozdravil je številne časnikaře in obžaloval, da jih Tržčani sprejemajo v tako neprijetnih prostorih, saj so jih komaj pred kratkim skvadre lopovov do cela razdejale. Nato je dal besedo zastopniku Tržaškega bloka, dr. M. Stocchi.

Independentisti in plebiscit

Dr. Stocca je načelno govoril o programu združenih independentistov. »Ta je enostaven in jasen: mi zahtevamo izvršitev neke svobodno sprejete pogodbe«, je poudaril dr. Stocca. Mirovna pogodba je dokončno rešila tržaško uprašljanje z ustanovitvijo STO-ja. Kljub temu pa so zahodne velesile to mirovno pogodbo prekršile, s čimer so začele v sedanjo politično zagaoto. Možnost rešitve iz te zadrege je samo v povratku k mirovni pogodbi. S tem bo popolnoma zaščiten italijanski živelj na področju B. Jugoslavija pa bo dobila jamstvo, da se v naše kraje Italija ne bo več vrnila. Nato je dr. Stocca razpravljaval o plebiscitu, katerega independentisti odklanjajo. Volja tržaškega prebivalstva je prišla že dovolj jasno do izraza pri zadnjih volitvah. Če pa bi kljub temu še hoteli formalno vprašati prebivalstvo za mnenje, potem bi mu bilo treba postaviti možnost izbire med dvema alternativama: STO — da — STO ne. Samo na drugem mestu naj bi prihajala v poštev možnost priključitve k neki drugi državi. Na koncu je dr. Stocca še poudaril, da so vse sedanje težave s Trstom same posledica nezakonitega britsko-ameriškega sklepa od 8. oktobra.

Govor dr. J. Agneletta

Za njim je govoril predsednik Slovenske demokratske zveze dr. Josip Agneletto. Govoril je v slovenski in narodnostnem uprašljanju v zvezi s STO-jem: »STO se razprostira od Stivana devinskega do Novigrada na Mirni in meri 743 kv. kilometrov. Na tem ozkem prostoru, ki meri v širini na najširši točki 25 km (od Savudrija v notranjosti), žive Italijani, Slovenci in Hrvti skupno

že preko 13 stoletij. Skozi vso to dolgo dobo so delili skupno dobro in zlo v tesnem sosedstvu, v mirnih in v vojnih časih.

V Trstu, v Miljah in v istrskih mestecih Koper, Izola, Piran, Buja, Umag in Novigrad je v pretežni večini italijanski živelj, dočim je okolica Trsta in istrskih mest do Dragonje izključno slovenska. V bujskem okraju pa je nekaj krajev izven mest, ki imajo povečini italijansko prebivalstvo.

Pot iz Italije v Trst vodi po slovenski zemlji, ki je last vaščanov iz Barkovelj, Kontovelja, Proseka, Sv. Križa, Nabrežine, Sosljana, Devina in Stivana. Šele po prvi svetovni vojni, po l. 1918, se je naselilo nekaj italijanskih družin na obalnem pasu v Grišanu in v devinskih-nabrežinski občini, kjer so sezidali svoje vile, toda to niso poljedelci. Tako sega slovenska posest od Barkovelj do meje pri Stivanu, vse do morja. V Trstu samem so Slovenci tako pomešani z Italijani, da živijo po celim mestu in v samem središču.

STO ima 370 tisoč prebivalcev, od teh 300 tisoč na področju A in 70 tisoč na področju B. Slovenskega in hrvaškega prebivalstva je okoli 30 odstotkov, to je 95 do 100 tisoč. Od tega na področju A okrog 60 tisoč in na področju B 40 tisoč. V Trstu samem je 45 tisoč Slovencev in Hrvatov.

Zato je STO narodnostno mešana in je nemogoče povleči narodnostne meje med Slovenci in Hrvatini in Italijani tako, da bi bili eni na eni strani in drugi na drugi strani. STO je tedaj narodnostno nedeljivo.

Toda to Ozemlje je nedeljivo tudi zato, ker so mesta in okolice tesno navezane drug na drugega in se izpolnjujeta tudi gospodarsko, socialno in po svojih družinskih vezeh. V Trstu in po istrskih mestih so slovenske srednje šole, so slovenska kulturna središča, so socialne ustanove. Te služijo ne samo Slovencev v mestih, ampak tudi onim z dežele na obeh področjih.

Prebivalstvo STO-ja so ljudje, ki živijo ob morju, v večini starih s Trstom: oni živijo, Slovenci in Italijani, tudi od ribolova in od pomorstva. Zato živijo v prebivalstvu, brez razlike narodnosti, že stoletja in stoletja pod enakimi ali vsaj zelo podobnimi življenjskimi pogoji ter si je tudi po svojem značaju in pojmovanju življenja zelo blizu.

Zato je živelo to prebivalstvo, dokler ni prišlo to Ozemlje leta 1919 pod Italijo, v najboljšem sosedstvu in strpnosti. Ni poznalo narodnostnega sovraštva in sovražnosti. Le politične volitve so ponekod prinesle več razgibanosti med narodnostne vrste, toda politična borba je vedno ostala v mejah dostojnosti in medsebojnega spoštovanja.

Narodnostna napetost, nestrpnost in celo sovraštvo so bili vrženi med slovensko in italijansko ljudstvo šele od fašizma, po letu 1919. Sovražstvo in nestrpnost sta prihajala od zunaj in dajala poglavitno onim par prenapetostem, ki jih najdemo povsod pri vsakem narodu.

Ko bo STO, s svojimi 370 tisoč Italijanci in Slovencev, svobodno in neodvisno živelo na tem ozkem pasu ostvarjeno, bo zopet vzpostavilo prejšnje možno sožitje, strpnost in medsebojno spoštovanje med Slovenci in Italijani. In STO bi postalo tudi z narodnostnih vidikov pravi vzor narodnostnega

sožitja za novo Evropo, kakor ga dobimo že v Svici, Luksemburgu, Belgiji in na Finskem.

Je skrajni čas, da demokratsko načelo spoštovanja pravic svojega sosesda do življenja izrine iz Evrope egoistični narodni sovražnost in razširjen. In prav STO, ki ima v tržaškem statusu uzakonjeno enakopravnost slovenskega in italijanskega jezika, bi tvorilo pravi steber zblizanja tudi med Italijo in Jugoslavijo.

Ne razkosanje in delitev STO, ki bi le še postrilo nasprotstva in poglabilo spore med Italijani in Jugoslavoani, ampak samo ohranitev STO bo tvorilo most zblizanja in sprave med tema dvema narodoma in tako prispevalo k ohranitvi miru v Srednji Evropi in na Jadranu.

Gospodarski razlogi za ohranitev STO

Kot zadnji je spregovoril g. Bruno Cerne, ki je kot zastopnik Fronte za neodvisnost razpravljaval o gospodarskih vprašanjih.

V glavnem je grajal finančno in carinsko povezavo našega gospodarskega življenja z italijanskim po podlagi sporazuma od 8. marca 1948, s čimer je vsaka svobodna gospodarska pobuda pri nas omrtvičena. Navedel je v devetih točkah splošne tržaške zahteve za dvig našega pristaniškega gospodarstva in industrije.

1) Treba bi bilo omogočiti tržaškemu brodarstvu, da si nabavi stare ladje in naročijo nove v tukajšnjih ladjedelnicah.

2) S primernimi pristaniškimi in železniškimi tarifami bi bilo treba pospeševati naš tranzitni promet.

3) Domačih trgovcev ne smemo ovirati z raznimi birokratskimi težavami.

4) Omogočiti je treba tržaškim ladjedelnicam, da bodo z raznimi olajšavami uspešno delale tudi za tujino in v tujini kupovale razne surovine in polizdelke.

5) Isto velja za strojne tovarne

pri Sv. Andreju, plavže Ilve v Škednju in druge manjše industrije.

6) Pospeševati je treba naložbe tujega kapitala na STO.

7) Ustanoviti pomorske registre za druge države, ki nimajo lastnega izhoda na morje in ki si hočejo ustvariti lastno mornarico.

8) Vzpostaviti delovanje raznih tovarnih, ki so zaradi nastalih ovir morale ustaviti svoje obratovanje.

9) Postaviti nove temelje za proizvajanje dobrin velike krajevne potrebnosti, za katere je povpraševanje tudi v tujini: cigarete, cigare, montaža avtomobilov, železniški vagoni, čevlji, usnje, bombaževinasti izdelki itd.

Sledila so številna vprašanja vseh tujih in domačih dopisnikov. Kakšna so bila vprašanja italijanskih časnikařev, si lahko mislimo, dobili pa so temeljita pojasnila od vseh treh govornikov.

Dopisnik beograjskega radia je vprašal dr. Agneletta, kako si zamisli zaščito slovenskih narodnostnih pravic, če se ohrani STO, ko bodo na STO-ju Slovenci in Hrvatini v manjšini nasproti Italijanom. Dr. Agneletto je odgovoril, da priznava tržaški statut v čl. VII. enakopravnost slovenskega jezika z italijanskim, ki sta oba uradna jezika, in s tem enakopravnost Slovencev in Hrvatov z Italijani. Toda ne glede na vse to, na STO Slovenci in Hrvatini ne bodo neznatna manjšina, kot so bili pred vojno v Italiji nasproti 47 milijonov Italijanov, ampak bodo tvorili eno tretjino prebivalstva STO in bo zato njihov položaj popolnoma drugačen, kot bi bil n. pr. v Italiji. Dalje ne smemo izpustiti z vidika, je dejal dr. Agneletto, odločilnega dejstva za medsebojni odnos med Slovenci in Italijani na STO, da bodo v tej mali državi s 370 tisoči prebivalci Italijani in Slovenci ozko navezani na skupno obrambo svoje svobode in neodvisnosti, pri čemer bo prišlo do izraza sožitje in narodna strpnost namesto sovraštva, ker bo to zahtevala skupna korist samoohranitve STO.

Nato je vprašal zastopnik »Magyar Szom«, ali misli dr. Agneletto, da Rim zatira goriške in beneške Slovence zato, ker so v tako neznatni manjšini napram 47 milijonov Italijanov? (Nadaljevanje na 4. strani)

ODPRTO PISMO patru Amadeju Ligustri in drugim

Prejeli smo s prošnjo za objavo: »Giornale di Trieste« od 18. novembra pismo kapucinskega samostana »Annunziata« v bližini Brescie generalu Wintononu, ki ga je podpisal pater Amadeo Ligustri iz Artone.

Omenjeni pater, ki pravi, da je bivši vojni kurat, generala sicer ni pozval na dvoboj, pač pa mu je poslal nekaj imen britanskih vojakov, ki da jih je med zadnjo vojno skrival nad mesec dni, nato pa spravljal na varno v Svico. V pismu očita kapucin Britancem, da za to svoje humanitarno delo ni prejel drugega kot to, da je spravljal v nevarnost lastno življenje in življenje svojih sobratov; niti besedice zahvale ni prejel od nehalnih Britancev.

»Ni mogoče sesti tistih Italijanov, ki so branili, skrivali, prehranjevali, oblačili in oskrbovali te izgubljene nesrečne sinove«, zatrjuje užaljeni in razjarjeni kapucin. »Primerjajte najprej tako zdržanje s svojim obnašanjem nasproti našim tržaškim bratom, potem odgovorite po vesti moža s častjo. Gospod general, izražam Vam vso svojo grenkost in razjarjenost! P. Amadeo Ligustri, ex-cappellano militare, decorato.« Tako je pater zaključil svoje pismo.

Ne vemo, v koliko se taki otroji očitki skladajo z dostojanstvom človeka, ki je storil svojo dolžnost ne kot duhovnik, ki ima po svojem poslanstvu večje dolžnosti nasproti sočloveku, pač pa kot preprost človek. Vsekakor se nam zdijo taki očitki skrajno neokusni in nevrudni človeka, ki na ta način storjeno dobro delo sam razvrednoti.

Va pustimo ob strani moralna vrednotenja, ki so toliko izgubila na svoji ceni celo med poklicnimi branilci krščanskih pridobitev in med pristaši strank, ki se po nemarnem kinčajo s krščanstvom, in se obrnimo k praktični računici. Po bitki pri El Alameinu so se Nemci pri svojem begu proti Kirenajki polastili motornih vozil italijanske vojske na egiptskem bojišču in tako so se tri italijanske divizije (nad 40 tisoč mož), med njimi tudi divizija »Trieste«, razpršile po zahodni egiptski puščavi ter bile obsojene na pogin od lakote in žeje. In prav britanski humanitaristi se imamo, gospod P. Amadeo Ligustri, podpisani zahvaliti, da smo še pri življenju in v nami na desetstisoče nekdanjih italijanskih vojakov na egiptskem bojišču.

Prav britansko vrhovno poveljstvo je v tistih dneh pred 11 leti uporabljalo svoja lovška letala — ne za mitraliranje sovražnika, ki je po edini obalni cesti bežal in nudil zanesljive cilje — pač pa zato, da so spuščala z malimi padali med razpršene italijanske divizije rezervne bencinske tanke, napolnjene s pitno vodo....

V kolikor nam je znano, se g. Churchill v svojih spominih ni hvalil s tem res viteškim dejanjem R.A.F. in tudi nobeden drugi Anglež tega javno ni izpovedal. Mi štirje preprosti bivši vojaki divizije »Trieste« pa smatramo za svojo dolžnost, da spričo množičnih očitkov in samohvalisanj »dvomljivih vitezo« v Italiji in v Trstu, to povemo slovenskim in italijanskim materam, ki so jim bile mnoge solze prihranjene prav po zaslugi britanske humanitaristi.

Podpisli:
Oblak Miro
Fabčić Franc
Zgur Janko
Križančič Jože

Hrabroslav Volarič

Za časa narodnega prebujenja v drugi polovici prejšnjega stoletja nam je Goriška dalja tri znameniti možje: pesnika Silvana Gregorčiča in Josipa Krilana Pagliaruzija, ki sta pri Slovenceh dramila in utrjevala narodno zavest s svojimi pesnjimi, ter skladatelja Andreja Hrabroslava Volariča, ki je vrtil isto poslanstvo kot prejšnja dva, toda s petjem.

Andrej Hrabroslav Volarič se je rodil v Kobaridu 14. novembra 1863. leta. Bil je sin revnih staršev. Njegov oče je bil čevljar in vaški godec.

Ze v zgodnji mladosti je Volarič pokazal veliko nagnjenje do glasbe. Kot ljudskoškolski otrok je vedel že toliko o glasbi, da je vodil pevski zbor na deželi. Pravega glasbenega znanja pa si je pridobil na učiteljskem v Kopru. Njegov učitelj Čizka je spoznal Volaričev glasbeni talent. Poleg igranja na gosli in klavirju ga je učil glasbene teorije, harmonije in kontrapunkta.

Po končanih študijah na učiteljskem v Kopru, l. 1882, je učiteljeval v raznih krajih: Kobaridu, Tolminu, Livku, Kozani in Devinu, kjer je po kratki bolezni umrl 30. septembra 1895. leta. Njegovi zemeljski ostanki počivajo na devinskem pokopališču.

V vseh krajih, kjer je mladi Volarič učiteljeval, je ustanavljal pevske zore, ustvarjal se glasbeno izpolnjeval in pripravljaval za glasbeni izpit na konservatoriju. Toda njegove načrte je prekršila prezgodnja smrt. Bil je star komaj 32 let, ko je umrl.

Volarič je izdal svoje skladbe večinoma v samozaložbi. Najbolj znane so: »Slovenski svet, ti si krasane«, »Gospodov dan«, »Roj pičič skoz jasne višave«, »Eno devo le bom ljubila«, »Venec četveroglasnih pesmi«, »Gorski odmevi«, »Narodne pesmi«, »Divja rožica«, »Slovenskim mladencam«, »Kaj donik«, »Razstaneš« itd.

Njegove pesmi je narod zelo rad (Nadaljevanje na 4. strani)

IZ SLOVENIJE

MALE TEZAVE AFZ V LJUBLJANI

Fronta komunističnih žena ljubljanske okolice se nahaja menda v precej kritičnem položaju kar se tiče organizacije in političnega delovanja.

Zena že po naravi ni nagnjena k političnemu udejstovanju, saj je ustvarjena predvsem za družinsko življenje in za to, kar je z njim v zvezi. Zato ni čudno, če članice AFZ ne morejo privabiti na politične sestanke toliko žena, da bi lahko pred nadrejenimi opravile svoj obstoj in delovanje.

Poleg tega vsakodnevni odpusti z dela predvsem ženske delovne sile iz tovarn, ki so last socialističnih oziroma komunističnih delavcev, ne delajo prevelike reklame za razne podružnice komunistične partije kot je AFZ, ki trdi, da je žena v vsem in povsod enakopravna možu. Naš preprosti človek verjame bolj dejstvom kot besedam in mu zaradi tega ne smemo zameriti, če se preveč ne ogreva za opevane ideale AFZ, ko vidi, da je komunistična stvarnost precej različna in verjetno celo slabša kot v kapitalističnem svetu.

Prav tako trd oreh je za članice AFZ dejstvo, da obrtniki ne ma-

rajo sprejemati vajencev sploh, kar se v stari »gnilici« Jugoslaviji ni godilo, ali pa kvečjemu sprejemajo otroke reakcionarnih belogardistov, odločno pa odklanjajo partizanske sirote.

TRGOVINSKI ODNOSI MED JUGOSLAVIJO IN ANGLIJO

V primeri z lanskimi trgovskimi izmenjavami med Jugoslavijo in Anglijo so letošnje izmenjave zelo padle. Medtem ko je namreč v prvi polovici lanskega leta Anglija uvozila iz Jugoslavije za preko 13 milijonov funtov šterlingov raznega blaga, je letos v istem obdobju uvozila komaj nekaj nad 4 milijone funtov šterlingov. Ta padec jugoslovanskega izvoza je povzročila predvsem prepoved izvoza žita, ki je bilo vedno za Jugoslavijo glavni vir tujih valut. Zita v Jugoslaviji ni več za izvoz, bodisi zaradi suše, bodisi iz drugih razlogov.

Z industrializacijo nekaj dve-totice kmetijske Jugoslavije si Tito ne bo mogel utreti poti na tuje trge, ki so že prenatrpani z indu-

strijskimi pridelki, še vedno pa pogrešajo in iščejo poljskih pridelkov.

Lanska »suša«, ki se bo verjetno ponovila v drugi obliki tudi naslednja leta, je prikrajšala jugoslovansko zunanjo trgovino za preko 6 milijonov funtov šterlingov! Dobro polovico vseh dohodkov zunanje trgovine je še v letu 1952 predstavljala izvoz žita! In temu dragocenemu pridelku, ki je vir ne le domače blaginje, ampak tudi zlata zaloga tuje valute, se Titovi gospodarski strokovnjaki tako lahkomišlno odpovedujejo na račun strojev in tovarn, ki bodo proizvajala blago, za katerega ne bo domačega in ne tujega kupca!

Kljub poraznim uspehom dosejanega pospeševanja industrializacije nadaljujejo gospodarski strokovnjaki Titove Jugoslavije dosežanje pot. Letošnja postavka »stroja« v zunanji trgovini je zelo višja od lanske za preko 260 tisoč funtov (lani 758.230, letos pa milijon 21.041 funtov!).

Kam bo privedla jugoslovanske narode ta gospodarska politika?

Suše, povodnji in druge naravne nezgode bodo verjetno vsako leto na dnevnem redu....

Komu dolguje Trst svojo veličino?

Pod konec l. 1731 je Karel VI. nagibal na to, da bi zmanjšal mestno samoupravo, ki »ne daje nobene koristi in ob vsakem vprašanju izkiva najtežje spore. Tako so zaradi trošarine na olje občinska oblastva naškodovala nekoliko trgovcev. Intendantura je proti temu protestirala, toda občina je odvrnila, da je obremenjena s stroški za popravilo mestnega obzidja in za izgradnjo cest. Glede trgovine so Tržčani tožili, da je trgovina kriva dviganju cen in da sprekleti Kranjci enostavno gazijo stare zakone in pravice tržaške občine.

V napredovanju Trsta je nastal zastoj ob času nesrečne vojne za nasledstvo na Poljskem. V tej vojni je Avstrija izgubila Neapelj in avstrijske finance so bile silno prizadete.

Zastoj je povečal za časa turške vojne 1738. in 1739. leta. Vse obrtnike, ki so jih poslali v Trst za izgradnjo luke in brodovja, so tedaj z istim namenom poslali v Beograd. Tako so zgradili donavsko, namesto da bi zgradili tržaško brodovje.

Ta odhod strokovnih delavcev in trgovcev iz Trsta v Podonavje je imel za posledico nazadovanje številna tržaškega prebivalstva. Med-

tem ko je Trst l. 1699 štel pet tisoč 700 prebivalcev v mestu in 7 tisoč 480 v okolici, to je okoličanskih Slovencev, jih je l. 1735 štel samo 3 tisoč 843 v mestu in 7 tisoč 520 v okolici.

Preselitev strokovnjakov in vojnih dobaviteljev iz Trsta v srbsko Podonavje je pomenilo zastoj v razvoju Trsta, po drugi strani pa novo pobudo za povezavo bistrega in zelo podjetnega srbskega življa Vojvodine, Bosne in severne Srbije s Trstom.

Tako je nesrečna turška vojna prav zato, ker je silila na beg mnoge zavedne ljudi, dolnje Podonavje privedla v živahnost zvezo s Trstom. V Trst so prišli zelo delovni ljudje, ki so po vojni izkušnji prišli do prepričanja o potrebi rešitve narodnostnega vprašanja na čisto samostojni podlagi.

Benečani, ki so opazili, da nameravata pospešitev gospodarskega razvoja v Trstu ni nastopila v pričakovani meri, so pričeli donavski dvigati glave ter rovariti med avstrijskimi državnimi oblastmi in Tržčani. O vsem tem je na dolgo

in široko v svojih poročilih razpravljal beneški poslanik na Dunaju, Foscarini, ki je izrazil mišljenje, da se Trst pač ne bo mogel upirati konkurenci Benetk, Sinigalje, Ancone in nove svobodne luke v Livornu, ker je Hamburg pričel prevzemati vse blago s Češkega in iz Nižje Avstrije. Neapelj je pa izpadel iz habsburške oblasti in s tem iz zveze s Trstom.

Do novih nesoglasij med dunajskimi finančnimi in tržaškimi občinskimi oblastmi je prišlo, ko je novi cesarski odlok odvzel tržaški občinski pododnostni ves prostor izven mesta, kjer so bile prej nekoč mestne soline.

Dvorni svetnik Jordan, ki so ga l. 1736 poslali s Češkega v Trst, da si ga ogleda, opisuje mesto s temnimi črtami. Ceste, ki so vodile v mesto, so bile popolnoma razrite, mestne ulice pa tako ozke, da se dva vozova nista mogla križati, blago so pa iztovarjali na odprtem trgu in zanj ni bilo skladišč; za vse mesto je bila ena sama tehnična in še ta je bila v tako ozki ulici, da natovorjen voz sploh do nje ni mogel priti. Za blago ni

možne strehe in niti skladišč, ampak je ležalo enostavno pod milim nebom, izpostavljeno vsem vremenskim neprilikom in kraji. Klopi in stojnice na semjišču so bile trhle. V zanemarjenem pristanišču je bilo morsko dno pokrito z blatom, tako da ladje niso mogle niti pristajati niti natovarjati niti izpluti. Potopljena vojna ladja »San Carlos« je pa zapirala dohod po morju v luko. Zid lazareta, to je zaprtega prostora za obolele nezljubljenih boleznih, je bil porušen, tako da je bilo vse mesto ogroženo po epidemijah. Zato so levantinske ladje zdravstveni pregled (karanteno) opravile raje v Anconi. Temu se je pridruževala še skrajna umazanija v mestu in nevarnost mrzlice, ki so jo širili komarji, ki so imeli svoja legla v nezluženih solinah.

Možno je sicer, da je bil ta opis nekoliko pretiran. Tržčani so Jordanu namreč očitali, da v svojstvu finančnega nadzornika uraduje tako, kakor mu osebno najbolje nese. Nemoteno so namreč prispevale in odhajale tiste jadnice, ki so mu jih osebno priporočili: ra-

zen tega naj bi trgoval tudi na svoj račun in — kot so trdili — na škodo tržaških trgovcev.

Po smrti Karla VI. (l. 1740) in težkih izkušnjah turške vojne je nastopilo novo stanje, mnogo povoljnije za Trst. Marija Terezija je takoj uvidela vso nesposobnost, neprožnost in pokvarjenost očeto-vih svetovalcev ter se obdala z novimi ljudmi.

Trst je začutil, da veje nov veter. Prednosti, ki so jih dajali turškim državljaniom, in to so bili te, da Grki, Srbi in Bosanci, so v Trst privedle veliko ljudi z Balkana. Seveda to niso bili vedno najboljši priseljenci. Na prostoru, kjer so bile nedavno še soline, so se ljudje naseljevali v šotorih, in med njimi je bilo goljufov in kvartopircev, tako da je morala občinska straža strogo paziti na to, da se ti ne bi vtihotali v mesto. Poseben uspeh so imeli pri tržaških ženah. Mozartova opera »Così fan tutte« nam prikazuje neodoljivost Albancev ali pravzaprav Korotancev, ker so prav Boko Kotorško tedaj imenovali Beneško Albanijo.

Toda okolnost, da so površino solin odvzeli mestni in jo pridržali finančni pododnostni, je bila usodna. Tu so mogli iztovarjati blago, ne da bi ga carinili in podvr-gli mestnim trošarinam. Važno je tudi to, da so prav tedaj ukiniteli vse uvozne in prevozne pristojbine za blago, ki je prišlo ali odhajalo iz ene avstrijske pokrajine v drugo. Uvozniki in izvozniki, ki so se ustavljali v Trstu, so pričeli izgubati se mestu in iztovarjati svoje blago na prostoru nekdanjih solin. Tukaj so začeli graditi skladišča in zaklonišča, ki jih v mestu ni bilo.

Tržaško mestno plempstvo je vse te spremembe motrilo z vse večjo zaskrbljenostjo. Položaj je dobil zopet novo lice, ko je Marija Terezija začela skrbeti za to, da kranjskega izvoza niso usmerjali na beneška pristanišča severne Istre, kot se je to dogajalo zaradi nesoglasij med Trstom in Ljubljano skoro dve sto let. Njeni ukrepi so pomenili živ poseg v mestno samoupravo, kajti tržaško mesto so glede gospodarskih, trgovskih, javnih in političnih poslov (sin cameralibus, commercialibus, publicis et politicis) podredili ljubljanski finančni oblasti.

(Se nadaljuje)

VESTI s TRŽAŠKEGA

Trst in južna Tirolska

Tik pred 8. oktobrom, ko je Pella že imel obvestilo ameriške vlade, da se pripravila nekaj usodnega, je menil, da bo najučinkoviteje pobijal jugoslovanske obtožbe o italijanskih nacionalističnih manipulacijah na Tržaškem s tem, da glede tega področja zahteva plebiscit, pri katerem bi sodelovali samo tisti, ki so tukaj bili rojeni najkasneje do konca l. 1918. Pella se je oslanjal na statistične podatke iz l. 1911, po katerih sta se dve tretjini tržaškega prebivalstva posluževali italijanske kot občevalnega jezika. Zaključil je zato, da morajo vsi tisti, ki se poslužujejo italijanske kot občevalnega jezika, priti pod Italijo.

Ko je Pella izrekel ta predlog, je nedvomno sodil, da bo tako pred vsem svetom na najvidnejši način osvetlil, kako Italijani spoštujejo, Jugoslovani pa gazijo načelo o samoodločbi narodov. Pella je skratka hotel prikazati, kako Italija zastopa stališče, da bi se revizija mirovne pogodbe morala oslanjati samo in izključno na voljo prizadetega ljudstva, vendar se je pa takoj podvil, da bi temu izrazu svobodne volje postavil določene meje. Kajti po njegovem pojmovanju naj bi bil plebiscit dvostranski in ne tristranski. Možnost glasovanja za Svobodno tržiško ozemlje je že vnaprej odklonil.

To Pellovo stališče je pa imelo svojo šibko stran, svojo Ahilovo peto; in prav na to je meril jugoslovanski odgovor. Če že mora priti do plebiscita — so odgovarjali iz Jugoslavije, — zakaj naj bi ne bil tristranski? In ker je vse področje izven Trsta čisto in izključno slovensko in ima tudi po italijanskih statistikah iz l. 1921 nedvomno slovensko prebivalstvo (kar so vrhu tega potrdili tudi volilni izidi iz l. 1949 in 1952), zakaj se plebiscitno glasovanje ne bi omejilo le na mesto Trst in na tiste, ki so bili tamkaj rojeni ne kasneje kot l. 1918, in zakaj ne bi to glasovanje zajemalo tudi tretjo možnost odločevanja za tržaško neodvisnost?

Toda beseda »plebiscite« je odklenila tudi na Zahodu.

V Južnem Tirolu je domače, nemško prebivalstvo izpostavljeno nevarnosti raznarodovanja po vedno večjem številu italijanskih priselencev. Zakaj bi naj se plebiscit ne vršil tudi tamkaj, v Južnem Tirolu?

Avstrija nasproti Italiji nima tako močnega položaja, kot ga ima danes Jugoslavija. Do avstrijske mirovne pogodbe in njene ratifikacije je namreč še dolga pot! Za doseg te pogodbe italijanska podpora sicer ni neobhodno potrebna, toda Avstrija je danes v takem položaju, da se raje izogiba vsaki mednarodni težavi, ki bi mogla Sovjetski zvezi služiti kot povod za nadaljnje odlaganje svojega pristanka na sklenitev pogodbe.

Vendar se pa v sami Avstriji že čujejo glasovi, ki zahtevajo samoodločbo za Južno Tirolsko. In kaj je za nas še zanimivejše, nezadovoljstva zaradi podvrženosti italijanski samovolji ne kažejo le glasili južnotirolskih Nemcev »Dolomiten« in »Volksboten«, ki izhajata v Italiji, ampak je bila na pobudo novozvoljenega tirolskega deželnega glavarja, Alojzija Graussa, seja deželnega zbora v Inostu, na kateri so ožigosali postopek Italijanov z južnotirolskimi Nemci.

V Inostu je pa nezadovoljstvo Tirolcev z italijanskim nasiljem na Južnem Tirolskem (kjer je italijanska politika narodnega in gospodarskega razlaščevanja spravila v nevarnost nemški značaj dolejši nemških mest, kot so Bocen, Brixen in Meran) dobilo izraza celo v uličnih manifestacijah. Stari narodni borec in nekdanji poslanec ter zastopnik v rimskem parlamentu, profesor Eduard Reut-Nicolussi, je ob tej priliki tudi dvignil svoj glas kot protest proti načinu, kako Italijani izvajajo obljubljeno enakopravnost južnotirolskih Nemcev.

Obtožbe so za nas važne v toliko, v kolikor se za las skladajo z obtožbami, ki jih mi sami brez vsakega stvarnega uspeha dvigamo pred Varnostnim svetom.

Ustrahovanje starev, ki pošiljajo svoje otroke v neitalijanske šole, razlaščevanje nemške posesti v korist italijanskih državnih ustanov in podjetij domnevno obkrožne narave, preprečevanje povratka rojenih južnih Tirolcev, ki so se bili izselili v času fašizma, ter sploh preprečevanje doseljavanja iz Severne Tirolske in kraje Južnega Tirola, to so glavne avstrijske pritožbe. Mnogim rojenim južnim Tirolcem pa ne priznavajo

niti italijanskega državljanstva, zaradi česar jim ne dajo političnih pravic v rojstnem kraju!

To vse se dogaja tudi nam v Trstu in niti ne pod neposredno italijansko upravo kot v Južnem Tirolu, ampak pred očmi samih Angloameričanov na področju, na katerem bi morala vladati ona ista narodna enakopravnost, ki nam je na papirju sicer zajamčena, v resnici pa prav tako malo spoštovana kot v Južnem Tirolu. Ena izmed nemških pritožb pa zasluzi, da jo posebej osvetlimo, in sicer pritožbo o umetnem italijanskem naseljevanju na škodo nemškega življa.

Medtem ko je bil Trst za časa Avstrije odprto mesto, enako pristopno avstrijskim kakor tujim državljanom, je danes Trst po eni strani široko odprt italijanskemu doseljevanju, neizprosno pa zaprt doseljevanju iz slovenskih krajev. Italijani so se vse do l. 1914 nemoteno mogli naseljevati v mestu, po desetletnem bivanju so jim pa na osnovi zakona iz l. 1890 priznali tudi avstrijsko državljanstvo in z njim vse politične pravice.

Medtem ko so Italijani vse do l. 1914 zahtevali od Avstrije izvajanje politike popolnoma odprte meje med obema državama, od l. 1918 pa vse do danjšnjega dne sami izvajajo politiko, ki zapira mejo med južnimi in severnimi Tirolci.

Skozi ves ta čas je politika odprtih mej Trstu ohranila pretežnost italijanskega življa, kajti zraven pretežnega števila italijanskega prebivalstva je bila italijanska kolonizacija vedno številno jača od jugoslovanske; danes, pod britsko-ameriško upravo, pa je Italijanom celo uspelo, da so v Trstu prepričali vsako naselitev iz slovenskega ali hrvaškega zaledja, tako da je prirodni priliv prebivalstva z vasi v mesto povsod onemogočen, zaradi česar so naši ljudje, ki prihajajo v Trst iz Jugoslavije, enostavno prisiljeni, zateči se k raznim begunskim ustanovam, da si iščejo zasluzek v prekomorskih krajih Amerike in Avstralije. Stvar je toliko usodnejša za Trst, ker so v preteklih dveh stoletjih prav ti doseljenici največ doprinesli k temu, da je Trst postal bogato in zelo cvetoče mesto. Kajti prav naši naseljenci niso le osvetovali sicer negibni mestni živeli, ampak so v tržaško življenje vnesli duh tekmovanja in podjetnosti ter s tem Trstu dali tisto živahnost, ki ga je medtem popolnoma izgubilo.

Zaradi tega smo ne le v stanju razumeti tirolske pritožbe proti italijanskemu pridruženju vsakega svobodnega napredka domačega

južnotirolskega življa, ampak mi občutimo — kot občutijo tudi Tirolci — kako se naše narodne sile razsipajo po prekomorskih krajih, medtem ko bi isteogle biti koristne tukaj nam in tudi tržaškimi Italijanom!

Zaman trdijo Italijani, da je njihova politika predvsem evropska. Njim dozdevni pristane na zamišljene svobodne in združene Evrope služi samo v izgovor za prikrivanje njihove prave politike podrejanja tega domnevnega evropeizma italijanskim osvajačnim pohleptom.

Zato nam inomošne manifestacije prihajajo prav. Saj bodo doprinesle k temu, da se zahodnim silam končno le odprejo oči, in da uvidijo, kako bedna tesnosročnost se krije za italijanskimi neiskrenimi prepričevanji.

Italijani se zaman junačijo s snežnimi kepami. Naši svobodni, enako kot oni južni Tirolci, se bliža nova pomlad. Saj ni mogoče, da ne bi v našem primeru svobodni svet uvidel škodljivi nesmisel dosejane angloameriške politike na Tržaškem, kjer smo slovenski domačini v šestih letih zavezniške zaupne uprave v imenu Varnostnega sveta Združenih narodov izgubili več narodne posesti, kot prej v petdesetih letih pod Avstrijo in zadnje čase, med obema svetovnjima vojnama, pod neizprosnim bičem fašističnega trinoštva!

IZ NABREŽINE

Otvoritev nove šole

5. decembra ob 16. uri je bila v Nabrežini svečana otvoritev nove osnovne šole.

Slavnosti je prisostvovalo mnogo zastopnikov oblasti, med katerimi je bil tudi področni poveljnik general T. J. Winton. K otvoritvi je občinska uprava povabila vse domače občinske svetovalec, zastopnike ostalih slovenskih občin našega področja ter slovenska občinska svetovalec tržaške občine dr. J. Agneletta in dr. J. Deklevo.

Zbrane zastopnike oblasti in povabljence je pozdravil župan Josip Terčon najprej v slovensčini in nato v italijansčini z naslednjim nagovorom:

»Zbrali smo se, da slovesno otvorimo novo šolsko poslopje za Nabrežino, v katerem bodo našli zatočišče učenci slovenske in italijanske osnovne šole. Izreden in vesel je ta dogodek za naš skromni kraj.

INTERSOC

Na zadnjem zasedanju Socialistične Internacionalne je avstrijski zastopnik, podkancler Schaefer, ostro nastopil proti italijanski zahtevi, naj bi tržaško vprašanje rešili s plebiscitom; nato je Schaefer zahteval plebiscit za Južno Tirolsko, o čemer pa Italijani nočejo nič slišati!

Italijanskemu »socialističnemu« zastopniku Trevesu je postalo takoj jasno, da ne more nič koristnega pričakovati od tako zares socialistično in demokratično razpoloženega mednarodnega političnega foruma, zato je predlagal, naj se Intersoc ne peča več s tržaško zadevo, kar so navzoči sprejeli, upoštevajoč v polni meri seveda dejstvo, da so uvedli preiskavo o tržaškem vprašanju prav na italijansko zahtevo!

Preiskava Intersoca o Trstu pa je vendarle imela za nas velik pomen: komisija Socialistične Internacionalne, ki je letos pod vodstvom belgijskega ministra Huysmansa prišla v Trst, je imela priložnost, da vsestransko preuči bistvo tržaškega vprašanja in ugotovi globoko zlaganost italijanske propagande o Trstu. Huysmans je vsem tem nepristransko poročal na zadnjem štokholmskem kongresu Intersoca ter že tedaj dal razumeti italijanskemu zastopstvu, ki je tržaško zadevo spravilo na spored zasedanja, da se mednarodni demokratični socializem ne more vpregati v italijanske imperalistične spletke, čeprav sramežljivo ovite s socialdemokratsko tenčico.

Potrebe Sv. Križa

Mestna občina ima verjetno preveč skrbi in poslov z mestom in predmetjem in se torej za podelje ne more zanimati in skrbeti, kot bi se spodobilo.

Te zapanjenosti in brezbriznosti smo pa menda prav v Sv. Križu največ deležni. Občinska uprava se naš kaj rada spominja z obljubami in besedami, a dejanj je zelo malo ali nič. Če bi ne bili privandrali v našo vas istrski izseljenci, bi se tržaška občina se toliko za nas ne brigala. Toda že zaradi teh ljudi je treba vsaj nekaj narediti, da bodo čutili, da so prišli v naročje »skrbne matere domovine« in ne kake brezbrizne mačehe.

Tako so se vendar odločili in nekaj popravili vaše poti, ki so že toliko časa v obupnem stanju in bremenijo vedno bolj občinski proračun. Toda ta popravila še niso popolna, niti niso zajela vseh važnejših poti skozi vas. Čas bi že bil, da bi se občina končno odločila in temeljito popravila vse poti, vsaj sedaj, ko je v naši vasi nova vas izseljencev, ki gotovo niso tako potrpežljivi kot domačini.

Prav tako nujno ali morda še bolj pereče je vprašanje kanalizacije po vasi. Človek ima vtis, da je v kakem zakotnem hribovskem naselju, kjer se razne vrste odpadne vode iz hiš in hlevov zbirajo ob zdrapanih kolovozih in s svojim bolj ali manj neprijetnim duhom odganjajo popotniku vse slabe misli... Sv. Križ ne kaže, da bi bil del velike tržaške občine, za katero se danes zanima ves svet!

V zadnjem gospodarskem načrtu je bilo menda odobrenih 10 milijonov lir za kanalizacijo. Ne vemo za potrebe drugih vasi in delov naše občine, a gotovo je, da je za našo vas vprašanje kanalizacije življenjskega pomena. Neračunljivo se nam zdi, da se higijenski urad ni prepričal osebno g stvari in zahteval rešitev. Upamo, da bo to zimo ali prihodnjo pomlad zadeva rešena in da se nam ne bo treba seliti iz zdravstvenih razlogov.

Sedaj ko je vreme postalo hladno in morje ni več primerno za kopanje, bi se tudi mi radi vsaj

kdaj okopali v domači kopalnici. Zakaj so pravzaprav zidali to kopalnico, če je ne mislijo odpreti in izročiti domačinom v uporabo? Saj bi prav prišla tudi istrskim izseljencem, ki so tudi oni radi čisti in umiti.

Zima je pred durmi. Zato smo prepričani, da bo občinski urad za javna dela zaposlil našo mladino, ki v prevelikem številu tava brez dela po vasi.

Hrabroslav Volarič

(Konec s 3. strani)

prepeval. Ni bilo pevskega nastopa, da ne bi imel na sporedu Volaričev skladbo, in to ne samo na Gorškem, ampak tudi po drugih krajih Slovenije.

Kobarid je svojemu zaslužnemu sinu postavil 8. septembra l. 1908 kamenit spomenik, ki je predstavljal skladatelja Volariča v naravnih velikosti s pesmarico v roki. Ta spomenik so sosedni »kulturosose« na divjaški način zrušili 22. junija 1922. leta.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež
Tiska: tiskarna »Adria«, d. d. v Trstu

ZOBOZDRAVNIK
Dr. DANILO BREZIGAR
ordinira v Nabrežini, 130 (v hiši g. Tanceta) od 16. do 20. ure
Ob nedeljah od 10. do 12. ure

Mizarji
Kmetovalci podjetniki
Deske smrekove, macesnove in trdi lesov, trame in parkete nudi najugodnejše

CALEA
TEL. 90441 TRST
Viale Sonnino, 34

Resnica o tržaškem vprašanju

(Konec s 3. strani)

lijanskemu narodu. Dr. Agneletto je odgovoril, da se pravice narodnim manjšinam ne smejo meriti po njihovem številu, po kvantumu, ampak po tem, ali je manjšina avtohtona in kaj potrebuje za svoj obstoj in razvoj. Italija zatira — je nadaljeval dr. Agneletto — beneške Slovence in tudi goriskim ne priznava njihovih pravic, ter da krši s tem določbe svoje ustave in demokrata načela, ki jih je sprejela z mirovno pogodbo. Zakaj pa ona kljub temu to dela, bi moral dopisnik vprašati rimsko vlado.

In v tej zvezi je dopisnik milanškega »Corriere della Sera« hotel izvedeti od dr. J. Agneletta, če obsoja tudi kršenje pravic in nasilja na področju B. Dr. Agneletto je poudaril, da kot predsednik Slovenske demokratske zveze in kot človek obsoja vsako nasilje nad drugim narodom, pa naj prihaja od koder koli. Tako obsoja tudi vsako nasilje nad Italijani na področju B. Znati pa je treba, da se na področju B ne postopa proti Italijanom, ker so Italijani, ampak v kolikor so antikomunisti: prav preganjajo. K temu je dr. Agneletto s Slovenci in Hrvati, ki so antikomunisti. Nato je vprašal dopisnik »Primorskega dnevnika«, ali ne ve dr. Agneletto, da imajo Italijani na področju B jezikovno enakopravnost in da se narodnostno ne preganjajo. Nato je dr. Agneletto poudaril, da imajo sicer Italijani jezikovno enakopravnost, nimajo pa politične svobode, kakor jo nimajo Slovenci in Hrvati — nekommunisti. Odgovor je bil popolnoma jasev. Z njim se je zadovoljil vprašalec. Le »Primorskemu dnevniku« ni odgovoril prijatelj, zato je v svojem poročilu o poteku tiskovne

konference, ki mu je bila trn v peti, stvar popolnoma potvoril in javnosti prikazal po svoje, kakor pač zna, kadar govori o političnih nasprotnikih.

Casnikarji so se razšli z ugotovitvijo, ki so jo javno iznesli, da je bila tiskovna konferenca koristna in plodonosna, kar je nam vsem lahko samo v ponos in zadoščenje za naše delo. Konferenca pa je naletela na majhen odmev v italijanskem in jugoslovanskem tisku, ker je bila zastopnikom obeh sosednih držav neljuba zaradi resnice o tržaškem vprašanju, ki je prišla med njo jasno na dan.

Varstvo naravnih lepot

ZVU je razpustila komisijo za varstvo naravnih lepote, ker je dopolnila svojo štiriletno službeno dobo.

Urad vrhovnega upravnika za spomenike, umetnostne galerije in starine v Trstu je imenoval novo komisijo za varstvo naravnih lepote za štiriletno razdobje 1953-57.

Komisijo bodo sestavljali: odv. Marcello Travun, zastopnik Vzglonega urada ZVU, kot predsednik;

arh. Benedetto Civiletti, vrhovni upravnik spomenikov, umetnostnih galerij in starin, kot podpredsednik;

odv. Piero Slovcovich, predsednik »Ustanove za turizem«, kot član;

slikar Dino Predonzani, predstavnik Sindikata umetnikov, slikarjev in kiparjev, kot član;

dr. E. Dario Rustia-Traina, predstavnik »Pokrajinske zveze kmetovalcev«, kot član; in

dr. Eng. Giuseppe Tosoni, predstavnik »Združenja hišnih lastnikov«, kot član.

PREDAVANJE SPM

SPM v Trstu vabi vse svoje člane in prijatelje, da se udeležijo predavanja, ki ga bo imel v četrtek, 17. decembra ob 20.30, v društvenih prostorih v ulici Machiavelli 22-II g. dr. Josip Agneletto o temi: »Kako daleč na zahod so segali Slovenci v srednjem veku.«

življenjske ravni. V naši občini čaka sicer na rešitev še mnogo problemov javne koristi, katerih se bomo tudi v bodoče z vso vztrajnostjo oklenili v prepričanju, da bomo našli povsod, kjer je potrebna, moralno in gmetno pomoč.

Županov pozdravni govor so sproti prevajali v angleščino. Področni poveljnik je v svojem govoru izrekel svoje zadovoljstvo, da je ZVU z zidavo nove šole omogočila slovenskim in italijanskim učencem v Nabrežini uspešen pouk pod skupno streho. Razen tega so z zidavo nove šole rešili tudi pereče vprašanje prostorov slovenske industrijske strokovne šole v Nabrežini, ki se bo zdaj lahko preselila iz dosedanje, zanjo neprimerne stavbe v staro poslopje o, snovne šole.

General Winton je nato prezel modri trak, ki je bil razpet preko vhoda v šolsko poslopje. Po blagoslovitvi, ki jo je opravil nabrežinski župnik Rejc, je bil ogled novih zračnih, sončnih in prostornih razredov, pisarniških prostorov in pritlikov, nakar je sledil zakuska, ki jo je občina priredila vsem zastopnikom oblasti in povabljenecem.

Potri v globoki žalosti naznanjamo, da nas je 3. t. m. za vedno zapustil naš dragi oče

IVAN STEKAR
star 91 let.
Užaloščene družine: STEKAR, BAGLIONI in GASPERI ter ostalo sorodstvo.
Trst, 3. dec. 1953.

B. BELTRAM - TRST IMPORT - EXPORT

Darilne pakete za Jugoslavijo in druge države po najnižjih cenah

Pošiljamo živila, zdravila, tekstilno blago, šivalne stroje, radijske aparate, harmonike, kolesa, vespe in druge artikle sploh.

Razpolagamo s skladiščem v Punto Franco 2/a-21

Obrnite se osebno ali pismeno na urad v ulici Valdirivo 3/I. - Telefon 69-91

DARILNE PAKETE za Jugoslavijo in druge kraje

po ugodnih cenah pošilja domača tordka
»ALASKA« Import-Export
TRST - Ulica S. Lazzaro 13-I. - Tel. št. 56-58

Pošiljajo se živila, tehnični predmeti, in zdravila

Naše blago najboljšje kakovosti - Naše cene najugodnejše
Naša dostava najhitrejša in zajamčena
Obrnite se na nas osebno ali pismeno

Interexport - Trst

BREDA RUS - MIKULETIČ & MILAN BJELICA - ŽIVKOVIČ

IMPORT - EXPORT

živila, tehnične predmete (šivalne stroje, radijske aparate, kolesa, štedilnike itd.; harmonike, tekstilno blago itd.), razpošilja najhitreje in najbolj zanesljivo Jugoslovanskim podjetjem nudimo posebne popuste in ugodne plačilne pogoje

Pošiljamo tudi darilne pakete za vse države pod najugodnejšimi pogoji in najhitreje iz lastnega skladišča v Punto Franco, Trst. - Obrnite se osebno ali pismeno na naš naslov:

URAD - Riva Grumola 6.I., tel. 29-302 - P. O. Box 1219
Skladišče: Punto Franco magg. II vrata 70, tel. 7232